

Z Kuşağının İttifak Kavramına İlişkin Metaforik Algısı

Prof. Dr. Mustafa Görün

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
mgorun@comu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-9732-6979>

Naile Erdem

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Doktora Öğrencisi
erdemnaile1102@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3039-324X>

Makale Başvuru Tarihi : 03.02.2023

Makale Kabul Tarihi : 18.03.2023

Makale Yayın Tarihi : 25.03.2023

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Özet

Anahtar Kelimeler:

Seçim,
İttifak,
Metafor,
Z kuşağı

İttifak, birden fazla kişi veya grubun, ortak amaçların gerçekleştirilmesi için oluşturdukları topluluklar olarak adlandırılmaktadır. Türkiye 2023 seçimlerine siyasal partilerin kurduğu Millet ittifakı Cumhuriyet ittifakı gibi ittifaklarla hazırlanmaktadır. Bu süreçte bir seçmen kitlesi olarak Z kuşağı büyük oy potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışma Z kuşağının ittifak kavramına ilişkin metaforik algısını ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışma gerçekleştirilirken içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. 371 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi öğrencisine yarı yapılandırılmış soru formu uygulanmıştır. Bu formlar üzerinde yapılan inceleme sonucunda 87 form çalışma dışında bırakılmıştır. 284 öğrencinin ittifak kavramına ilişkin metaforik algısı 16 temada sınıflandırılmıştır. Katılımcılar tarafından 190 metaforun oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu metaforlardan en fazla oluşturulanları: aile, birlik olmak, çıkar, çıkar ilişkisi, dayanışma, dostluk, güç, kardeşlik, ortaklık, takım şeklinde sıralanmaktadır. Birden fazla katılımcı tarafından farklı gerekçelerle oluşturulan bu metaforlar Z kuşağının ittifak kavramına ilişkin bakış açısı hakkında fikir vermektedir. Bu da Z kuşağının kurulan ittifaklar karşısında hem olumlu hem olumsuz tutumlar sergilediği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte, 16 tema ve metaforlar birlikte incelendiğinde, ittifak kavramına olumlu yaklaşanların bu kavrama olumsuz yaklaşanlardan daha fazla olduğu görülmektedir.

The Metaphorical Perception of Generation Z on the Concept of Alliance

Abstract

Keywords:

Election,
Alliance,
Metaphor,
Generation Z

The alliances are called communities formed by more than one person or group for the realization of common goals. Turkey is preparing for the 2023 elections with alliances established by political parties such as Nation alliance and republic alliance. In this process, as a mass of voters, Generation Z has great voting potential. This study aims to measure the metaphorical perception of the Z generation regarding the concept of alliance. Content analysis method was used during the study. A semi-structured questionnaire was applied to 371 Çanakkale Onsekiz Mart University and Mersin University students. As a result of the examination on these forms, 87 forms were excluded from the study. The metaphorical perception of 284 students regarding the concept of alliance was classified into 16 themes. It was determined that 190 metaphors were created by the participants. Among these metaphors, the most created ones are listed as: family, unity, interest, relationship of interest, solidarity, friendship, power, fraternity, partnership, team. These metaphors, created by more than one participant for different reasons, give an idea about the perspective of the Z generation on the concept of alliance. This can be interpreted as the Z generation exhibiting both positive and negative attitudes towards the alliances established. However, when the 16 themes and metaphors are examined together, it is seen that those who approach the concept of alliance positively are more than those who approach it negatively.

GİRİŞ

Günümüzde “ittifak” kavramı sosyal yaşamda ve çeşitli araştırma – incelemelerde sıkça karşımıza çıkan bir kavram haline almıştır. Ülkeler, örgütler, şirketler bir araya gelerek daha büyük topluluklar – birlikler oluşturmakta ve bu yapılara “ittifak” adı verilmektedir. Bununla birlikte “ittifak” kavramı son zamanlarda popülerite kazanmış olsa da, kavramın yeni olduğu ve ittifakların yeni kurulmaya başladığı söylenemez. Tarihte, çeşitli alanlarda ittifaklar kurulduğu bilinmektedir. Bu araştırmada “ittifak” kavramı siyasal anlamda çalışılmıştır.

Ülkemizde, birlikte yapılan milletvekilliği ve cumhur başkanlığı seçimlerine bir yıldan az süre kalmıştır ve “ittifak” siyaseti aktif olarak yapılmaktadır. Bu çalışmanın konusu geniş bir seçmen potansiyeli olduğu düşünülen Z kuşağının “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algısını ölçerek, bu kuşağın “ittifak” kavramına soyut ve somut yaklaşımlarını değerlendirmektir.

Çalışmanın amacı, Mersin üniversitesi (MEÜ) ve Çanakkale On sekiz Mart üniversitesi (ÇOMU) Z kuşağı öğrencilerinin “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algılarını ifade eden soyut veya somut çağrışımları toplamak; toplanan metaforları çeşitli temalar altında sınıflandırarak, bu kuşağın “ittifak” kavramını nasıl algıladıklarını analiz etmektir (Güneş ve Fırat, 2016: 116).

Metaforlar, bireylerin daha karmaşık ve soyut olan olguları, daha az karmaşık-tecrübe edilmiş veya daha somut olgularla karşılaştırmalarını sağlar. Bu sayede bilinmeyen olgulara ilişkin anlayış geliştirilmesi mümkün olabilir (Eren, Çelik ve Aktürk, 2016: 638). Bu amaçla Türkiye’de siyasal alanda güncel olarak tartışılan “ittifak” konusu, bu konuda siyasal anlamda az sayıda çalışma olması nedeniyle karmaşık ve soyut özellikleri üzerinde durulması gereken bir konu olarak görülmüştür. Çalışmada cevap aranan soru “Z kuşağının ittifak kavramına ilişkin metaforik algıları nedir?” sorusu olmuştur. Bu amaçla MEÜ ve ÇOMU z kuşağı öğrencileri çalışma formunun uygulandığı katılımcılar olarak seçilmiştir. Katılımcılara yarı yapılandırılmış anket formu uygulanmıştır ve öğrencilere “ittifak” kavramını ne gibi gördükleri veya neye benzettikleri sorulmuştur. Formun devamında oluşturdukları metaforun gerekçesini açıklamaları istenmiştir. Verilen cevaplar aşağıdaki alt sorularda dikkate alınarak temalara / kategorilere ayrılmıştır.

- Z kuşağının “ittifak” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforik çağrışımlar nelerdir?
- Z kuşağının “ittifak” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforik çağrışımlar hangi kategoriler altında toplanabilir?
- Z kuşağı katılımcılar tarafından “ittifak” kavramını tanımlamak amacıyla en çok oluşturulan tema ve metaforlar hangileridir?

“İttifak” kavramına ilişkin metaforik algılarını belirten erkek ve kadın katılımcıların metaforik algıları arasında tema ve frekans bakımından nasıl bir ilişki vardır (Koçoğlu, 2018: 3)?

Çalışma yöntemi bir nitel araştırma yöntemi olan fenomenoloji (olgubilim) olarak belirlenmiştir. Temellerinin filozof Edmund Husserl tarafından atıldığı bilinen fenomenoloji, insan deneyimini anlamak ve anlamlandırmak amacıyla doğmuş felsefi bir harekettir. İnsanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. Araştırılacak fenomene vurgu yapılan bu yöntemde katılımcıların ilgili fenomene ilişkin algıları ve bakış açıları, bu fenomeni nasıl anlamlandırdıkları, fenomeni nasıl deneyimledikleri ve bu deneyimlerini nasıl betimledikleri üzerine odaklanılmaktadır. Bir başka ifade şekliyle, fenomenoloji, tek bir kişiye ait, yaşanmış deneyimlerin toplamına atıfta bulunan, sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Tekindal ve Uguz Arsu, 2020: 156, 158-159). Bu çalışmada bir nitel araştırma yöntemi olan olgubilim (fenomenoloji) düzeni ile Z kuşağının “ittifak” kavramına ilişkin farklı anlamlandırmaları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla yarı yapılandırılmış görüşme formu

hazırlanarak öğrencilere uygulanmış, toplanan veriler analiz edilmiştir. Verilerin toplanmasından analizine kadar takip edilen süreçte, çeşitli aşamalarda uzman görüşüne başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulma aşamasında 1 uzman görüşü, tema – kategorilerin belirlenmesi sürecinde 2 uzman görüşü, araştırmanın tamamı hakkında 2 uzman görüşü alınmıştır. Toplanan veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır(Eminoğlu ve Gürültü, 2014: 288).

Mersin Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu (MEÜTB MYO) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi(ÇOMÜİİBF) öğrencilerinden 1990’lı yılların sonlarında doğmuş olanlar ile 2000 ve sonrası doğmuş olanlar örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin metaforik algılarını ölçen anket formu toplam 371 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Yapılan incelemelerin ardından 284 form çalışmada kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Katılımcılara sunulan ve doldurması beklenen 87 form okunamadığı, tamamlanamadığı, metafor ile gerekçesi arasında ilişki kurulamadığı için değerlendirme dışında bırakılmıştır. Çalışmaya ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Cinsiyet Fakülte/Yüksekokul	Erkek		Kadın		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Teknik Bilimler M.Y.O.	66		45		111	
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	75		98		173	
Toplam	141	0	143	0	284	0

Tablo 1: verileri incelendiğinde toplam 284 kişi tarafından doldurulmuş formların değerlendirildiği görülmektedir. MEÜ ve ÇOMÜ katılımcılarından erkek ve kadın katılımcıların sayısı ve oranları şu şekildedir: tüm katılımcılar arasında kadın z kuşağı katılımcı sayısı n=143 (%50,35), tüm katılımcılar arasında z kuşağı erkek katılımcı sayısı n=141, (%49,65). MEÜ z kuşağı katılımcı sayısı 111 (%39,08), ÇOMÜ z kuşağı katılımcı sayısı 173, (%60,91), MEÜ z kuşağı kadın katılımcı sayısı 45, (%15,84), MEÜ z kuşağı erkek katılımcı sayısı 66 (%23,20), ÇOMÜ z kuşağı kadın katılımcı sayısı 98, (%34,50), ÇOMÜ z kuşağı erkek katılımcı sayısı 75, (%26,40) (Tablo 1).

Verilerin toplanması sürecinde, çalışmaya başlamadan önce, daha önce tamamlanmış metafor araştırma örnekleri incelenmiştir. Metafor araştırma yöntemi ile araştırma yaparak, makale ortaya koyan uzman kişilerden fikir alınmıştır. Daha sonra yarı yapılandırılmış metafor formu, uzman görüşü alınarak, oluşturulmuştur. Çalışma verilerinin toplanması amacıyla metafor formu öğrencilere uygulanmadan önce ÇOMÜ’den etik kurul raporu alınmıştır. MEÜTBMYO ve ÇOMÜİİBF ile gerekli resmi yazışmalar yapıldıktan sonra alan uygulamasına geçilmiştir.

Çalışma verileri, katılımcılara verilen yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığı ile toplanmıştır (Eminoğlu ve Gürültü, 2014: 286). Verilerin toplanması için hazırlanan form katılımcılara uygulanmadan önce, metafor araştırması hakkında gerekli bilgiler hem formda yazılı olarak sunulmuş hem de açıklanmıştır. Bu bağlamda katılımcılardan “İttifak” kavramına ilişkin kendilerinde oluşan soyut ve somut çağrışımları forma yazmaları istenmiştir. “ittifak” kavramı form aracılığıyla katılımcılara ..... benzer veya ..... gibidir şeklinde boş alan bırakılarak sunulmuştur ve katılımcıların bu alanlara “ittifak” kavramı zihinlerinde ne oluşturuyorsa gerekçesiyle birlikte yazmaları istenmiştir(Koçoğlu, 2018: 3-4; Derman, 2014: ; Babacan, 2014: 127). Çünkü metaforun araştırma aracı olarak kullanıldığı

çalışmalarda “gibidir – benzerdir” sözcükleri metafor ile gerekçesi arasındaki bağlantıyı açığa çıkaran bağlaç olarak kullanılmaktadır (Eren, Çelik ve Aktürk, 2026: 639; Babacan, 2014: 127). Katılımcılardan yalnız bir imge üzerinde yoğunlaşmaları istenmiştir. Metaforik algılarını belirtmeleri için katılımcılara beş dakika süre verilmiştir. Formun gerekçe kısmı için de beş dakika süre verilmiştir ve yine formda yer alan çünkü ..... ifadesinden sonra kendilerinde oluşan metaforik çağrışımla ilişkili olarak mantıksal bir gerekçe sunmaları istenmiştir. Katılımcıların “ittifak” kavramına ilişkin metaforik çağrışımları ile bu çağrışımların mantıksal gerekçeleri çalışmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır (Eren, Çelik ve Aktürk, 2016: 639).

Araştırma kapsamında toplanan veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir (Eminoğlu ve Gürültü, 2014: 286). İçerik analizi tekniğinin temel amacı toplanan bilgilerin açıklanmasında kesin bir fikre ulaşmaktır. Belli bir fikir veya konu hakkında toplanan veriler okuyucunun anlamlandıracağı biçimde organize edilmektedir (Eren, Çelik ve Aktürk, 2016: 639; Babacan, 2014: 127). Bu amaçla “ittifak” kavramına ilişkin, yarı yapılandırılmış form aracılığıyla toplanan veriler çalışmanın devamında açıklandığı şekilde analiz edilmiştir.

A. Mersin Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu (MEÜTB MYO) ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (ÇOMÜ İİBF) Z kuşağı katılımcılara uygulanan 371 form incelenmiş, bu formların tamamı excel programına aktarılmıştır. Excel’de listelenen 371 formdan N=87 form kullanılmadığı için çalışma dışında bırakılmıştır. Belli bir metaforik çağrışımı net bir şekilde dile getirmeyen, metafor ile gerekçesi arasında mantıksal bağ kurulamayan, boş bırakılan, tamamlanmamış ve el yazısı okunur durumda olmayan toplam N=87 form çalışma kapsamından çıkartılmıştır (Koçoğlu, 2018: 4; Derman, 2014: 757). Örneğin MEÜTB MYO’da okumakta olan bir erkek katılımcı tarafından “ittifak” kavramı “ayrıştırma – birliği bozma” eylemine benzetilmiştir. Çünkü kısmından sonra ise “bu toplumda kimsenin fikri önemli değildir” yazarak düşüncesini açıklamıştır (Form 284: MEÜ, 2002, erkek katılımcı). Katılımcı tarafından oluşturulan “araştırma – birliği bozma” metaforu birbiriyle bağlantısı olmayan iki metafordan oluşmaktadır; ayrıca metaforlar ile gerekçesi arasında mantıksal bir bağ kurulamamıştır. Bu nedenle forma çalışmada yer verilmemiştir.

ÇOMÜ İİBF öğrencilerinden bir katılımcı ise “ittifak” için “birleşim” metaforunu kullanmıştır ve gerekçesine “yarış lazım” şeklinde bir açıklama yazmıştır (Form 143:ÇOMÜ, 2001, erkek katılımcı). Birleşme yarışı getiren bir unsur olarak mı görülmüştür? Yoksa yarış için birleşmek zorunlu bir durum mu? Bu konu açık olmadığından, metafor ile gerekçesi arasında yine mantık bağı kurulamamıştır ve bu form da çalışma dışında bırakılmıştır.

B. Geriye kalan 284 form düzenlenerek, “ittifak” kavramına ilişkin metaforlar alfabetik olarak tablo 2’de listelenmiştir. 190 metaforik çağrışım elde edilmiştir. Elde edilen metaforlar “metafor kodu” başlığı ile yeniden numaralandırılmıştır (Derman, 2014: 758). Bu metaforlar, metafor kodlarıyla birlikte, metaforları ifade eden katılımcıların cinsiyeti, metaforların oluşturulma derecesini gösteren frekans bilgisi ile bu metaforların genel metafor tablosundaki yüzdelik ağırlıkları tablo 2’de gösterilmiştir. Erkek ve kadın katılımcılar tarafından ortak oluşturulan metaforlar, en fazla frekansa sahip metaforlar, erkek katılımcıların yüksek frekansta oluşturduğu metaforlar, kadın katılımcıların yüksek frekansta oluşturduğu metaforlar ve hem erkek hem kadın katılımcılar tarafından eşit frekansta bulunan metaforlar tablo 2 verileriyle ortaya koyulmuştur.

C. Çalışmadaki analiz sürecinde 190 metaforik çağrışım alfabetik olarak tablo 2’de listelendikten sonra bu metaforik çağrışımlar “ittifak” kavramını konu alma biçimi dikkate alınarak belli bir tema ile ilişkilendirilmiş ve bu metaforlar arasındaki benzerlik ilişkisine göre çeşitli kategorilere ayrılmıştır (Güneş ve Fırat, 2016: 117; Derman, 2014: 758). Bu temalar / kategoriler 16 başlık altında, şu şekilde sıralanmaktadır: ittifakın çıkar yönü, ittifakın işbirliği ve dayanışma yönü, ittifakın takım olma yönü, ittifakın materyal / eşya olma yönü, ittifakın belirsizlik yönü, ittifakın zorunluluk yönü, ittifakın güç yönü, ittifakın güven yönü, ittifakın gıda yönü, ittifakın

yapı yönü, ittifakın beşer yönü, ittifakın farklılıkların bir arada bulunması yönü, ittifakın görünenin ötesinde olma yönü, ittifakın etkileme ve etkilenme yönü, ittifakın benzerlik yönü. Bu temaların / kategorilerin herhangi birine girmeyen toplam 5 metafor tablo 19’da sunulmuştur.

D. Araştırma sonuçlarının geçerliliğini garanti etmek için geçerlilik ile güvenilirlik önemli iki kriterdir. Bu nedenle çalışmanın bu aşamasında araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için bilgi toplama süreci ve toplanan bilgilerin analiz süreci ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Elde edilen bilgiler, katılımcılar tarafından doğrudan oluşturulan formlar aracılığıyla desteklenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla toplanan bilgiler bir uzman görüşü alarak, çalışmanın araştırmacısı tarafından analiz edilmiştir. Daha sonra araştırmacı ve uzman tarafından yapılan analizler karşılaştırılmıştır. Bunun yanında, araştırma kapsamında oluşturulan tema / kategorilerin sağlamlarının yapılması amacıyla farklı bir uzman görüşü alınmıştır. Bu sağlamların yapılabilmesi için katılımcılar tarafından oluşturulan metaforların bir listesi ve araştırmacı tarafından geliştirilen tema / kategori listesi uzmana verilmiştir ve ilgili uzmandan her metaforu geliştirilmiş olan bir temaya yerleştirilmesi istenmiştir. Bu uzman tarafından yapılan analiz araştırmacı tarafından yapılan gruplama karşılaştırılmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda araştırmanın güvenilirliğine elde edilen fikir benzerlikleri ve fikir ayrılıkları sayısına göre karar verilmiştir (Eren, Çelik ve Aktürk, 2016: 640; Derman, 2014: 759). Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması yapılırken Males ve Huberman tarafından önerilen güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre, “Güvenirlik = görüş birliği/ (görüş birliği+görüş ayrılığı)” olarak hesaplanmaktadır. Çalışmalarda uzman ve araştırmacı görüşü arasındaki uyum %90’dan az olmaz ise istenilen düzeyde güvenilirlik sağlandığı söylenebilir. Yapılan güvenilirlik hesaplamasına göre çalışmanın güvenilirlik seviyesi %92 olarak tespit edilmiştir (Males ve Huberman, 1994; Derman, 2014: 759). Elde edilen bu sonuç araştırma açısından güvenilir şekilde değerlendirilmiştir (Akü, 2010: 167).

E. Toplamda 16 temada / kategoride ayrıştırılan metaforik çağrışımlar bu metaforları en iyi açıklayan mantıksal gerekçelerle tablolar halinde çalışmada sunulmuştur. Belirlenen tema / kategoriler, katılımcıların oluşturduğu metaforların sayısına göre, içerisinde en fazla metafor listelenen tema / kategoriden, içerisinde en az metafor listelenen tema / kategoriye doğru sıralanmıştır (Akü, 2010: 167). Her bir tema / kategori içerisinde yer alan tablolardaki veriler incelenmiştir. Erkek ve kadın katılımcılar tarafından oluşturulan metaforların frekans bilgisi ve bu frekansların cinsiyet dağılımı değerlendirilmiştir (Koçoğlu, 2018: 4; Eminoğlu ve Gürültü, 2014: 285). Ayrıca, açıklamalar bölümünde örnek olarak sunulan bir metaforik çağrışımı kimin ifade ettiğine yönelik demografik bilgiler, söz konusu metaforik çağrışımın hemen sonrasında parantez içerisinde verilmiştir. Yapılan analizler sonucunda z kuşağı erkek ve kadın katılımcıların “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algıları hakkında olumlu veya olumsuz bakış açıları ortaya koyulmaya çalışılmıştır ve bu analizlerin 2023 genel seçimlerinin değerlendirilmesi sürecinde alan yazıma katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

KAVRAMSAL OLARAK İTTİFAK VE Z KUŞAĞI

İttifak, 1900’lü yılların sonlarına doğru artış gösteren ve ilk örnekleri işletmelerde görülen; şirketlerin aralarındaki işbirliği ve işbirliğinden doğan ilişkilere odaklanan bir anlayışı temsil eder. İttifaklar üzerine ilk bilimsel çalışmalar ise 20. Yüzyılın son çeyreğinde yapılmaya başlamıştır. “Örgütler arası ilişkilerin analizi” Evan ve Warren gibi bilim adamları tarafından 1970’lerde yapılan ilk çalışmalardandır. Daha sonra ittifaklar Borys ve Jemison, Hamel, Inkpen tarafından da analiz edilmiştir (Kinderis ve Jucevicius, 2013: 1-2).

Siyasal anlamda ittifak fikrinin önem kazanması ikinci dünya savaşından sonra olmuştur. Soğuk savaş döneminde dünya en geniş kapsamlı iki ittifak (NATO ve VARŞOVA) arasında adeta ikiye bölünmüştür. Bir askeri ve siyasi ittifak örneği olan NATO dünyanın en uzun ömürlü ve en geniş kapsamlı, devasa teşkilat yapısı olarak 1949’de Washington Antlaşması zeminde kurulmuştur (Karaosmanoğlu, 2014: 8). Türkiye Cumhuriyeti de bir NATO üyesidir ve üyeliği devam etmektedir. VARŞOVA ittifakı ise 1955 yılında “dostluk, işbirliği ve

karşılıklı yardım antlaşması” olarak sekiz sosyalist ülke tarafından, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği önderliğinde kurulmuştur (Embel, 2019).

Dünya genelinde ülkeler, örgütler, sivil toplum kuruluşları, ulus üstü organizasyonlar düzeyinde ittifaklar bir yana, ulus altı siyasal ittifaklar da önem kazanmıştır. Sanayileşme, artan nüfus, bilim ve teknik alandaki gelişmeler ihtiyaç ve taleplerde artışı meydana getirmiş, bu da siyasal tercihlere yansımıştır. İşte siyasal partiler düzeyinde “ittifak” meselesi bu durumun sonucu olarak gündeme gelmiştir. Çünkü farklı görüş ve taleplere, farklı demografik ve kültürel özelliklere sahip çok sayıda topluluk parlamentoda küçük oranda birçok temsilcinin bulunmasını sağlamıştır. Bu da yönetimde istikrar sorunsalını ortaya çıkarmıştır ve siyasal partiler “ittifak” arayışına girişmiştir(Gündoğmuş, 2021: 29).

Türkiye’de 2. Dünya savaşı sonrasındaki siyasal görünümüne bakılacak olursa, muhalefetin varlığını hissettirmeye başladığı görülmektedir. 1950’de siyasetin radikal biçimde Cumhuriyet Halk Partisi’nden ayrılarak el değiştirmesi Türkiye’de siyasal yaşama yeni bir boyut kazandırmıştır. Bundan sonra meydana gelen siyasal kırılmalar ortaya çıkan siyasal zıtlıkların bir sonucudur. 1960 askeri müdahalesinin hemen ardından oluşan siyasal ortamda siyasal partilerin kurulması, toplum arasındaki ayrışmaların bu siyasal partilerde temsil imkanı bulması toplumun daha fazla kutuplaşmasında rol oynamıştır. 1980 askeri darbesine kadar geçen süre aralığında hiçbir siyasal partinin hükümet kurabilecek çoğunluğa ulaşamaması koalisyon hükümetlerini zorunlu kılmıştır. İşte Türkiye’de açık ittifakların görülmeye başladığı dönemler, bu koalisyon dönemleri olmuştur (Durgun, 2021: 503-505).

2023 genel seçimleri ittifakların konuşulduğu bir seçim dönemidir. Bu seçim döneminde Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi tarafından oluşturulan Cumhur ittifakı ve altı muhalefet partisi (Cumhuriyet Halk Partisi, İyi Parti, Sadet Partisi, Demokrat Parti, Güven Partisi ve Deva) tarafından oluşturulan Millet ittifakı gündemi en fazla işgal eden ittifaklar olmuştur. Bu çalışma hazırlanırken, İyi Parti Millet ittifakından ayrıldığı açıklanmış ve Altılı Masa olarak da adlandırılan Millet ittifakı beş siyasal parti liderine düşmüştür. Bu çalışma hızla devam etmekte olan seçim sürecinde, önemli bir seçmen potansiyeli olan Z kuşağının siyasete olan ilgisini anlamak ve anlamlandırmak için gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle Z kuşağı MEÜ ve ÇOMÜ öğrencilerine siyaset kavramı sorulmuş ve soyut veya somut algılarını belirtmeleri istenmiştir. Çalışmanın devamında çalışmanın evreninin hangi bireyler olduğunun anlaşılması amacıyla Z kuşağı da kavramsal olarak çalışılmıştır.

Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağı her yönüyle yaşamış insan topluluğuna kuşak denmektedir (TDK, 2011: 1542-1543). Benzer iktisadi durumlara ve toplumsal hareketlere şahitlik eden; aynı yıl aralıklarında dünyaya gelmiş; benzer sosyal çevreye ait olan bireylerin varlığına kuşak veya jenerasyon adlandırılması yapılmaktadır (Adı güzel vd., 2024: 166). Bir başka ifade ediliş şekliyle jenerasyon veya kuşak, pek çok açıdan müştereklik gösteren bir yapıyı işaret etmektedir. Bu yapı içerisinde; doğum yılları, içerisine doğulan toplum ve o toplumun iklim özellikleri, ilgili yıl aralıklarında hüküm süren siyasal, ekonomik, hukuksal ve toplumsal hareketler ve anlayışlar, değer yargıları, tutum ve davranış kalıpları dikkate alınmaktadır (Kırık ve Köyüstü, 2018: 1498). Özetle, bir kuşağı veya jenerasyonu anlamak için o jenerasyonun yaşadığı yıl aralığı bilgisine sahip olmak gerekir. Jenerasyonu içeren yıl aralığında meydana gelen siyasal olayları bilmek, ekonomik durum hakkında bilgi sahibi olmak, o dönemde meydana gelen toplumsal hareketler konusunda birikim sahibi olmak, jenerasyonun yaşadığı coğrafyanın fiziksel özelliklerini tanımak, hatta o jenerasyonu etkileyen başka jenerasyonları ve etkenleri araştırmak oldukça önemlidir. Bir kuşağı anlamak, o kuşağı bir çok yönlü araştırma ile tanımakla mümkün olabilir.

Alan yazımda ortaya atılmış her kuşak arasında, yaşanan yılların farklılığına bağlı olarak farklı özellikler bulunmaktadır. Her kuşak sınıflandırılırken içinde yaşadıkları yılın yukarıda belirttiğimiz özelliklerine göre tanımlanmıştır. 1925 ve 1945 yılları arasında doğanların meydana getirdiği gelenekselci kuşak olarak

adlandırılmaktadır. Bu kuşak 2. Dünya savaşını ve 1929 ekonomik krizini yaşamıştır. 2. Dünya savaşından, 1965 yıllarına kadar geçen sürede dünyaya gelenlerin oluşturduğu kuşağa bebek patlaması kuşağı denmektedir. Bu kuşak 2. Dünya savaşından sonra dünyada bir milyar bebeğin gelmesiyle ve bu sürenin 1960'lara kadar devam etmesiyle ortaya çıkan kuşaktır. Ülkemizde bu kuşak 1960 askeri müdahalesi ve sonrasında meydana gelen gelişmeler etkisinde gelişim göstermiştir. 1965 ile 1979 yılları arasında dünyaya gelen ve 1970'li yıllardaki petrol krizi ile ülkeler arasındaki gerginlikleri yaşayan, “neden ben?” sorusunu dile getiren bu kuşak ise x kuşağı olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde bu kuşak sağ-sol çatışmaları etkisinde gelişim göstermiştir. Çalışan anne ve baba kuşağı olarak görülen, 1980'ler ile 1990'lar kuşağı, kişisel alana önem veren, teknoloji ve medya kullanımına yatkın, özgürlüğüne düşkün y kuşağı olarak adlandırılmaktadır. Bu kuşağın x kuşağından en belirgin farkı teknolojiyi kullanıyor olmasıdır ki z kuşağı ile bağlantısını kuracak olan da teknoloji unsurudur. Z kuşağı ise 2000 ve sonrası tarihlerde doğan, en büyüğü bu çalışma yapıldığında 23 yaşında olan, teknoloji ile iç içe doğmuş ve gelişim göstermiş, günümüzün gelişmiş akıllı cihazlarını kullanan bireylerin bulunduğu jenerasyon şeklinde tanımlanmaktadır (Kırık ve Köyüstü, 2018: 1499-1504). Bu nedenle z kuşağı için teknoloji ile ilgisi olan kavramlar alan yazımda yoğunlukta kullanılmaktadır.

Bir kuşağı adlandırmak için kullanılan Z, İ Gen, Post Gen, Gen Wii, Digital Natives kavramlarıyla da adlandırılan, Y kuşağı diye tanımlanmış bir önceki kuşaktan sonra geldiği düşünülen ve bu nedenle alfabede Y harfinden sonra gelen Z harfiyle isimlendirilen, 1997 ve bu yıldan sonra, 2000'li yılları da kapsayacak şekilde, dünyaya geldiği düşünülen nesli tanımlayan kavramdır (Yılmaz ve Aktürk, 2021: 46). 1990'lı yılların sonunda dünyaya gelenlerin oluşturduğu kuşak olarak kabul edilen bu topluluk, teknoloji ile iç içe, sınırlara önem vermeyen, bireyselliğe, bağımsızlığa ve tekil yaşama önem veren, çok yönlü bir kuşak olarak da tanımlanmaktadır (Ay, 2023: 9).

Kuşak teorisyenleri Z kuşağının tanımının yapılmasının oldukça güç olduğunu vurgulamıştır. Bir kuşak için belirlenen sürenin nerede başlayıp nerede biteceği tartışmalara konu olan faktörlerdendir. Örneğin teorisyenler Z kuşağı için 10 yıllık bir süre öngörmüşlerdir (Yılmaz ve Aktürk, 2021: 47). Çalışma kapsamında inceleme yapılan Z kuşağı üniversite öğrencileri bu 10 yıllık zaman dilimi içerisinde seçilmiştir. Dönemin aktif öğrencileri 1997 – 2003 aralığındaki gençler olmuştur.

Bu çalışma 2023 millet vekilliği ve cumhurbaşkanlığı seçimlerine kısa bir süre yapılmıştır. Türkiye’de aktif siyaset siyasal partilerin ittifaklara yönelmesi nedeniyle farklı bir sürece girmiştir. Bu sürecin farklı açılardan, jenerasyonlar dikkate alınarak incelenmesi siyaset bilimi alanına katkıda bulunacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bu çalışma çoğunluğu ilk kez oy verecek olan z kuşağının “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algısını ölçmeyi amaçlamıştır. Böylece teknolojik araçlar ve sosyal medya ile içli dışlı olan genç üniversite öğrencisi kitlenin siyasete ilişkin ilgisi ve bilgisi de değerlendirilmiş olacaktır. Çünkü “ittifak” kavramına ilişkin algı beyan etmek bu kuşağın siyasete olan ilgisi hakkında fikir sahibi olmamıza da yardımcı olacaktır. Bu nedenle çalışma bir seçmen kitlesi olan z kuşağının doğrudan ittifak yapısına, dolaylı olarak siyaset olgusuna ilişkin fikirselle yapısı hakkında bilgi edinmemiz, çıkarımlarda bulunmamızı sağlayacaktır.

MEÜ ve ÇOMÜ z kuşağı üniversite öğrencilerinin “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algılarının ölçüldüğü bu çalışmada yarı yapılandırılmış formlar aracılığı ile içerik analizi yapılmıştır. Bu analizler sonucunda 284 z kuşağı üniversite öğrencisi tarafından 190 metafor oluşturulmuştur. bu metaforlar 16 temada sınıflandırılmış ve analizleri gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bir kuşak olarak Z üzerinde yapılan metafor çalışmasının verilerinin incelendiği bu bölümde MEÜ ve ÇOMÜ üniversite öğrencilerinin “ittifak” kavramına ilişkin metaforik algılarını anlamak ve anlamlandırmak amaçlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde düzenlenmiş veriler analiz edilmektedir. Buna göre toplam 284 geçerli katılımcı formundan elde edilen 190 metaforik çağrışım tablo 2’de listelenmiştir (Babacan, 2014: 127; Eminoglu ve Gürültü, 2014: 291). Çalışmaya katılan Z kuşağı katılımcıların oluşturduğu metaforlar ve bu metaforların listelendiği temalar cinsiyet analiziyle değerlendirilmiştir (Koçoğlu, 2018: 4). Z kuşağı MEÜ ve ÇOMÜ erkek ve kadın öğrenciler, aşağıda tablo 2’de sunulduğu gibi “ittifak” kavramına ilişkin metaforik çağrışımalarını soyut, somut, canlı, cansız imgelerle belirtmiştir. Bu metaforlar alfabetik olarak sıralanmış ve her metafora bir numara verilmiştir. Tabloda her metaforu oluşturanların cinsiyet bilgisi ile o metaforları oluşturan kişi sayısı (F) ve genel tablo içerisindeki yüzde ağırlığı verilmiştir. Böylece katılımcılar tarafından en çok oluşturulan metaforlar, bu metaforları oluşturan kadın ve erkek katılımcı bilgisi, bu metaforların tercih edilme oranının genel metafor tablosundaki ağırlığı tespit edilmiştir.

Tablo 2: “İttifak” Kavramı İçin ÇOMÜ ve MEÜ Z Kuşağı Katılımcılar Tarafından Oluşturulmuş Metafor Listesi

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar	
			F	%
1	9’u 6 gibi görmek	1 k	1	0,35
2	Adalet	1 e	1	0,35
3	Ağaç dalları	1 k	1	0,35
4	Aile	2 e – 5 k	7	2,46
5	Anlaşmamak	1 k	1	0,35
6	Anlaşmak	2 e	2	0,70
7	Anne ördek ve yavruları	1 k	1	0,35
8	Anneler anlaşması	1 k	1	0,35
9	Annemin yemek takımı	1 k	1	0,35
10	Araba tekerleği	1 e	1	0,35
11	Arkadaş	1 e – 1 k	2	0,70
12	Arkadaşlık	1 e – 2 k	3	1,06
13	Arkamı kollama	1 k	1	0,35
14	Asfalt	1 k	1	0,35
15	Asma tavandaki ledler	1 e	1	0,35
16	Aşure	1 e	1	0,35
17	Atama	1 k	1	0,35
18	Atom içecek	1 e	1	0,35
19	Ayakkabı çifti	1 e – 1 k	2	0,70
20	Aynı görüşteki kafadarlar	1 e	1	0,35
21	Babam dışındaki ev üyeleri	1 k	1	0,35
22	Barış	1 e	1	0,35
23	Basketbol takımı	1 e – 1 k	2	0,70
24	Beceriksizler	1 e	1	0,35
25	Berberlik	1 e	1	0,35
26	Bıçak	1 k	1	0,35
27	Bina	2 e	2	0,70
28	Birbirine düşman olanların birleşmesi	1 e	1	0,35

29	Birlik olmak	6 e – 8 k	14	4,93
30	Birlikte kumar oynamak	1 e	1	0,35
31	Boya kalemleri	1 e	1	0,35
32	Burun deliği	1 k	1	0,35
33	Cam	1 e	1	0,35
34	Çalışan işçiler	1 k	1	0,35
35	Çalışma	1 e	1	0,35
36	Çamur	1 k	1	0,35
37	Çay	1 e	1	0,35
38	Çaresizlik	1 e – 1 k	2	0,70
39	Çıkar	3 e – 4 k	7	2,45
40	Çıkar ilişkisi	4 e – 1 k	5	1,76
41	Çıkara itaat etmek	1 k	1	0,35
42	Çıkarıcı dostluk	1 k	1	0,35
43	Çıkarların buluşması	1 e – 1 k	2	0,70
44	Çiçek buketi	1 k	1	0,35
45	Çiftlikteki kümes	1 k	1	0,35
46	Çocukluk	1 k	1	0,35
47	Çöldeki serap	1 k	1	0,35
48	Çöp kovası	1 k	1	0,35
49	Dalış	1 e	1	0,35
50	Dans etmek	1 k	1	0,35
51	Dayanışma	5 k	5	1,76
52	Demokrasi düşmanı	1 e	1	0,35
53	Diř	1 e	1	0,35
54	Dost	2 e – 1 k	3	1,06
55	Dost görünümlü düşman	1 k	1	0,35
56	Dost ve düşman	1 e	1	0,35
57	Dostluk	10 e – 3 k	13	4,58
58	Dramatik	1 e	1	0,35
59	Düşman	1 k	1	0,35
60	Ekilen fidanlar	1 e	1	0,35
61	Ekip çalışması	1 k	1	0,35
62	El	1 k	1	0,35
63	Epilasyon makinası	1 k	1	0,35
64	Eşli bataak	1 e	1	0,35
65	Evlilik	1 k	1	0,35
66	Fabrika işçileri	1 e	1	0,35
67	Far paleti	1 k	1	0,35
68	Futbol maçı	2 e – 1 k	3	1,06
69	Gerekli	1 e	1	0,35
70	Gökkuşağı	1 k	1	0,35
71	Gözlük camı	1 k	1	0,35
72	Gruplaşma	1 k	1	0,35
73	Güç	4 e – 4 k	8	2,82
74	Güç birliği	1 e	1	0,35
75	Güvence	1 k	1	0,35

76	Halat	1 e	1	0,35
77	Halay	1 k	1	0,35
78	Hastane	1 e	1	0,35
79	Havai fişek	1 k	1	0,35
80	Hayvan	1 e	1	0,35
81	İç içe geçmiş halkalar	1 k	1	0,35
82	İki ülke arası ticaret	1 k	1	0,35
83	İyilik	1 e	1	0,35
84	Kaktüs	1 k	1	0,35
85	Kale	1 e – 1 k	2	0,70
86	Kardeşlik	2 e – 3 k	5	1,76
87	Karga sürüsü	1 k	1	0,35
88	Kargaşa	1 e	1	0,35
89	Kavga edenlerin aynı yerde yer alması	1 k	1	0,35
90	Kaya parçaları	1 e	1	0,35
91	Kazanma hırsı	1 e	1	0,35
92	Koltuk için rezil olmak	1 e	1	0,35
93	Koltuk sevdası	1 e	1	0,35
94	Kopya vermek	1 e	1	0,35
95	Korkak bir duygu	1 e	1	0,35
96	Korkaklık	1 e	1	0,35
97	Korku	1 e – 1 k	2	0,70
98	Korkunun dışı vurumu	1 k	1	0,35
99	Koyun sürüsü	1 e	1	0,35
100	Kör biriyle dans etmek	1 e	1	0,35
101	Kuş sürüsü	1 k	1	0,35
102	lise dostlukları	1 k	1	0,35
103	Mahalle maçı takımı	1 e	1	0,35
104	Manikür seti	1 k	1	0,35
105	Mantık evliliği	1 e	1	0,35
106	Menemen	1 e	1	0,35
107	Menfaat	1 e	1	0,35
108	Mıknatıs	1 k	1	0,35
109	Millet	1 e	1	0,35
110	Milli maç	1 e	1	0,35
111	Milliyetçi Hareket Partisi	2 e	2	0,70
112	Misket	1 k	1	0,35
113	Mutluluk	1 k	1	0,35
114	Müttefik	1 e	1	0,35
115	Müzik grubu	1 k	1	0,35
116	Nar	1 e – 2 k	3	1,06
117	Nevresim takımı	1 k	1	0,35
118	Oda arkadaşı	1 k	1	0,35
119	Okul	1 e	1	0,35
120	Okullarda verilen ev ödevi	1 k	1	0,35
121	Okulun ilk günü	1 k	1	0,35
122	Ortak çalışma alanı	1 e	1	0,35

123	Ortaklık	5 e – 3 k	8	2,82
124	Osmanlı ve Rusya	1 k	1	0,35
125	Oyun	2 k	2	0,70
126	Oyun grubu	1 e	1	0,35
127	Para	2 e	2	0,70
128	Pergel	1 k	1	0,35
129	Pijama takımı	1 k	1	0,35
130	Pizza malzemesi	1 k	1	0,35
131	Ramazan ayı	1 e	1	0,35
132	Renkler	1 e	1	0,35
133	Risk	1 k	1	0,35
134	Ruh	1 k	1	0,35
135	Ruhunu şeytana satmak	1 e	1	0,35
136	Saatli bomba	1 e	1	0,35
137	Sahte dostluk	1 e	1	0,35
138	Sakız	1 e	1	0,35
139	Salata	1 e	1	0,35
140	Saldırı	1 k	1	0,35
141	Sarmaşık	1 k	1	0,35
142	Savaş	1 e	1	0,35
143	Savunma sanatı	1 e	1	0,35
144	Sebzeli pilav	1 k	1	0,35
145	Seçim	1 k	1	0,35
146	Seçmenin iradesine darbe	1 e	1	0,35
147	Ses	1 e	1	0,35
148	Sevgililer	1 k	1	0,35
149	Sevr Anlaşması	1 k	1	0,35
150	Sıkıntı	1 e	1	0,35
151	Sınıf içerisindeki bireyler	1 e	1	0,35
152	Sınıfta kalmak	1 e	1	0,35
153	Sigara	1 k	1	0,35
154	Sorumluluk	1 e	1	0,35
155	Spor	1 e	1	0,35
156	Su	1 k	1	0,35
157	Su damlası	1 k	1	0,35
158	Suç birliği	1 e	1	0,35
159	Takım	4 e – 2 k	6	2,11
160	Takım çalışması	1 e – 1 k	2	0,70
161	Takım oyunu	2 k	2	0,70
162	Takma kirpik	1 k	1	0,35
163	Taktik	1 e	1	0,35
164	Tek bir daldaki kiraz	1 k	1	0,35
165	Tek kazanamadığını düşünmek	1 e	1	0,35
166	Terazi	1 e – 2 k	3	1,06
167	Ticaret	1 k	1	0,35
168	Tiktok	1 k	1	0,35
169	Toplumsal düzen	1 k	1	0,35

170	Tuğla	1 k	1	0,35
171	Türk lirası	1 k	1	0,35
172	Uzatma kablosu	1 k	1	0,35
173	Uzay	1 k	1	0,35
174	Üzüm ağacı	1 e	1	0,35
175	Üzüm salkımı	1 e	1	0,35
176	Yakın arkadaş	1 k	1	0,35
177	Yalan	1 e – 1 k	2	0,70
178	Yalan çelişki	1 e	1	0,35
179	Yalan ilişki	1 e	1	0,35
180	Yapboz	1 k	1	0,35
181	Yardımlaşma	1 e – 1 k	2	0,70
182	Yıldız	1 k	1	0,35
183	Yolcu dostluk	1 k	1	0,35
184	Yonca	1 e	1	0,35
185	Yönetici	1 e	1	0,35
186	Yumruk	1 e	1	0,35
187	Zamanlı beraberlik	1 k	1	0,35
188	Zeytin dalı uzatmak	1 k	1	0,35
189	Zincir	1 e	1	0,35
190	Zorunlu barış	1 k	1	0,35
Toplam 190		141 e – 143 k	284	100

Tablo 2 verileri incelendiğinde, Z kuşağı erkek ve kadın katılımcılar tarafından en çok oluşturulan metaforlar: birlik olmak (14), dostluk (13), güç (8), ortaklık (8), aile (7), çıkar (7), takım (6), çıkar ilişkisi (5), dayanışma (5), kardeşlik (5), arkadaşlık (3), dost (3), futbol maçı (3), nar (3), terazi (3), anlaşmak (2), arkadaş (2), ayakkabı çifti (2), basketbol takımı (2), bina (2), çaresizlik (2), çıkarların buluşması (2), kale (2), korku (2), Milliyetçi Hareket Partisi (2), oyun (2), para (2), takım çalışması (2), takım oyunu (2), yalan(2), yardımlaşma (2) olmuştur(Babacan, 2014: 129; Eminoğlu, 2014: 291). Birden fazla tercih edilen bu metaforlar katılımcıların “ittifak” kavramına birlik olmak, dostluk, güç, ortaklık gibi çokluğu, birlik ve beraberliği simgeleyen; çıkar, çıkarların buluşması, çıkar ilişkisi gibi çıkar temalı anlamlar yüklediklerini göstermektedir. Bu da “ittifak” kavramına hem olumlu, hem olumsuz yaklaşımlar üzerinde durabileceğimiz anlamına gelmektedir.Tablo 2 verilerine göre kadın katılımcılar tarafından en çok oluşturulan metaforlar: birlik olmak (8), aile (5), dayanışma (5), çıkar (4), kardeşlik (3), arkadaşlık (2), nar (2), oyun (2), takım oyunu (2) ve terazi (2). Bununla birlikte, erkek katılımcılar tarafından en çok oluşturulan metaforlar ise şu şekilde sıralanabilir: dostluk (10), ortaklık (5), çıkar ilişkisi (4), anlaşmak (2), bina (2), dost (2), futbol maçı (2), Milliyetçi Hareket Partisi (2), para (2). Bunun yanında, her iki katılımcı tarafından eşit frekansta oluşturulan metaforlar da mevcut. Bu metaforlarda kadın ve erkek katılımcıların bazı metaforlara eşit yaklaştığını göstermektedir. Arkadaş (1 e – 1 k), ayakkabı çifti (1 e – 1 k), basketbol takımı (1 e – 1 k), çaresizlik (1 e – 1 k), güç (4 e – 4 k), kale (1 e – 1 k), korku (1 e – 1 k), takım çalışması (1 e – 1 k), yalan (1 e – 1 k) ve yardımlaşma (1 e – 1 k) bu metaforlardır. Katılımcılar tarafından oluşturulmuş 159 metafor ise yalnız 1 erkek katılımcı veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur. Çalışmanın devamında geriye kalan ve her katılımcı tarafından bir kez oluşturulan metaforlarla birlikte yukarıda analizi yapılan birden fazla katılımcı tarafından oluşturulan metaforların gerekçeler bölümü dikkate alınarak belirlenmiş tema / kategori tabloları bulunmaktadır. Metaforların gerekçelerinin sunulduğu bu tablolar Z kuşağı erkek ve kadın katılımcıların “ittifak” kavramına ilişkin yaklaşımlarını analiz etmemize yardımcı olacaktır.

İttifakın Çıkar Yönü

Çalışmaya katılan erkek ve kadın Z kuşağı üniversite öğrencisi katılımcılardan 64 (%22,53) tanesi ortaya koydukları metaforları “ittifak” – çıkar teması üzerinden gerekçelendirmiştir. Araştırmaya katılan Z kuşağı öğrencileri 46 metafor oluşturmuştur. 33 (%11,62) erkek katılımcı ve 31 (%10,91) kadın katılımcı tarafından oluşturulan metaforlar ve bu metaforlara dair demografik bilgiler tablo 3’de yer almaktadır (Tablo 3).

Tablo 3: İttifakın Çıkar Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
4	Aile	1 e	1	0,35	Aile ihtiyaç duyulduğunda aranır.
6	Anlaşmak	1 e	1	0,35	Aynı çıkar doğrultusunda kişilerin bir birini kullanmasıdır.
11	Arkadaş	1 e – 1 k	2	0,70	Arkadaş işini kolaylaştırır.
12	Arkadaşlık	1 k	1	0,35	Menfaat üzerine kuruludur.
20	Aynı görüşteki kafadarlar	1 e	1	0,35	Fikirleri uyduğunda birlikte hareket ederler ama uyuşmazlık olduğunda ayrışmalar görülür.
26	Bıçak	1 k	1	0,35	İnsanların işine gelmezse tüm bağlar kesilir.
28	Birbirine düşman olanların birleşmesi	1 e	1	0,35	Eski düşmanlar çıkar uğruna bir birlerini seviyormuş gibi davranırlar.
29	Birlik olmak	2 e – 1 k	3	1,06	Birlikte iş yapmak daha karlıdır.
39	Çıkar	3 e – 4 k	7	2,46	Her kes kendisini korumaya çalışır.
40	Çıkar ilişkisi	4 e – 1 k	5	1,76	İki taraf da kendi çıkarını gözetir.
41	Çıkara itaat etmek	1 k	1	0,35	İnsanlar Çıkarlar uğruna her şeyi yapabilirler.
42	Çıkarıcı dostluk	1 k	1	0,35	Bu dostlar ortak çıkarlar için bir araya gelirler.
43	Çıkarların buluşması	1 e – 1 k	2	0,70	Zıt çıkarlar çatışma yaratır. Ortak çıkarlarsa birliktelik yaratır.
47	Çöldeki serap	1 k	1	0,35	Sonuca gidene kadar vardır. Çünkü iktidar ortak kabul etmez.
51	Dayanışma	2 k	2	0,70	Her kes kendi menfaati için dayanışma yapar.
55	Dost görünümlü düşman	1 k	1	0,35	Çıkarına uygun hareket edersen sana yaklaşır.
72	Gruplaşma	1 k	1	0,35	Hangi tarafı seçtiğine bağlıdır.
75	Güvence	1 k	1	0,35	Kaybetmeye karşı başkasıyla birleşme anlamına gelir
80	Hayvan	1 e	1	0,35	Hayvanların dostluğu yemeği bölüşene kadardır.
82	İki ülke arası ticaret	1 k	1	0,35	Aralarında alışveriş, çıkar ilişkisi vardır.
86	Kardeşlik	1 k	1	0,35	Sevsen de sevmesen de ortak hareket etmelisin.
89	Kavga edenlerin aynı yerde	1 k	1	0,35	İnsanlar çıkarları doğrultusunda kendi ideolojilerinden vazgeçerler.

	alması				
91	Kazanma hırsı	1 e	1	0,35	Bir araya gelmesi mümkün olmayan görüşleri bir araya getirir.
92	Koltuk için rezil olmak	1 e	1	0,35	Siyasiler, siyaset için çeteleşme gibi bir politika izlemektedir.
93	Koltuk sevdası	1 e	1	0,35	Her şey başa gelmek için.
94	Kopya vermek	1 e	1	0,35	Biri minnet duyar biri minnet bekler.
105	Mantık evliliği	1 e	1	0,35	Karşılıklı çıkarlar söz konusudur.
107	Menfaat	1 e	1	0,35	Çıkarlar için ittifak kurulur.
111	Milliyetçi Hareket Partisi	2 e	2	0,70	Çıkarları için Adalet ve Kalkınma Partisi'ne sığınıyor.
114	Müttefik	1 e	1	0,35	Onlara çıkarlar doğrultusunda güvenilir.
120	Okullarda verilen ev ödevi	1 k	1	0,35	Herkes elinden geldiğince en iyisi ile beraber çalışır.
121	Okulun ilk günü	1 k	1	0,35	Henüz kimseyi tanımıyorsun ama arkadaşlık kuruyorsun.
123	Ortaklık	2 e	2	0,70	İki tarafında çıkarlarını kapsar
124	Osmanlı ve Rusya	1 k	1	0,35	Dost gibi görünürler ama aslında dost değildirler.
126	Oyun grubu	1 e	1	0,35	İttifak kuranlar kendi çıkarları doğrultusunda gruplaşırlar.
137	Sahte dostluk	1 e	1	0,35	Çıkarlar üzerine kuruludur.
142	Savaş	1 e	1	0,35	Kazanmak için birlikte savaşır.
148	Sevgililer	1 k	1	0,35	Gerçek sevgi yoktur, onlar çıkar için birliktedirler.
163	Taktik	1 e	1	0,35	Ne zaman dost ne zaman düşman belli olmaz neresi yararına ise o tarafı tutar.
167	Ticaret	1 k	1	0,35	Herkes kendi menfaatini düşünür.
177	Yalan	1 e – 1 k	2	0,70	Her şey para için yapılır.
179	Yalan ilişki	1 e	1	0,35	Sadece çıkar amaçlı kurulur.
181	Yardımlaşma	1 k	1	0,35	Her kes çıkarı için bir başkasına ihtiyaç duyar.
183	Yolcu dostluk	1 k	1	0,35	Yolcu dostluklar ve ittifaklar çıkar bitince bozulur.
188	Zeytin dalı uzatmak	1 k	1	0,35	Bazen çıkarın için düşmanına bile elini uzatırsın.
190	Zorunlu barış	1 k	1	0,35	Çıkarlar uğruna, düzen bozulmasın diye yapılan bir barıştır.
Toplam	46	33 e – 31 k	64	22,53	

Tablo 3 incelendiğinde elde edilen verilere göre çıkar teması içerisinde yer alan katılımcılar tarafından en çok oluşturulan metaforlar çıkar (7) (%2,46), çıkar ilişkisi (5) (%1,76), birlik olmak (3) (%1,06), arkadaş (2) (%0,70), çıkarların buluşması (2) (%0,70), dayanışma (2) (%0,70), Milliyetçi Hareket Partisi (2) (%0,70), ortaklık (2) (%0,70), yalan (2) (%0,70). En fazla metaforun oluşturulduğu bu tema içerisinde "ittifak" kavramı çıkar için birlik olmak anlamında, çıkar için ortaklık kurmak anlamında, çıkar için yardımlaşma anlamında, çıkar için arkadaşlık kurmak ve çıkar için dayanışma anlamında kullanılmış olsa da çoğunlukla bu metaforlar çıkar gibi olumsuz bir bakış açısına bağlanmıştır. Yani dostluk, ortaklık, arkadaşlık, dayanışma, yardımlaşma çıkar amacıyla yapılan eylemler olarak açıklanmıştır.

Hem erkek hem kadın Z kuşağı katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ise şunlar olmuştur: çıkar (3 e – 4 k), çıkar ilişkisi (4 e – 1 k), birlik olmak (2 e – 1 k), arkadaş (1 e – 1 k), çıkarların buluşması (1 e – 1 k). Bununla birlikte çoğunlukla erkek katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar: çıkar ilişkisi (4), birlik olmak (2), Milliyetçi Hareket Partisi (2), ortaklık (2). Çoğunlukla kadın katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ise: çıkar (4), dayanışma (2). Bu veriler göstermektedir ki, hem kadın katılımcılar, hem erkek katılımcılar “ittifak” kavramını en çok çıkar, çıkarların buluşması ve çıkar ilişkisi ile açıklamaktadır. Dayanışma (2) metaforu ise yalnız kadın katılımcılar tarafından oluşturulurken, yalnız erkek katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ortaklık (2) ve Milliyetçi Hareket Partisi (2) olmuştur. Geriye kalan 37 metafor ise yalnız 1 erkek katılımcı veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur.

“İttifak çıkar gibidir. Çünkü her kes kendisini korumaya çalışır” diyen katılımcı, kişinin kendisini korumak amacıyla ittifakları tercih ettiğini vurgulamaktadır. Kişinin kendisini koruma ihtiyacı, kişinin ittifak tercihinin çıkar ile ilişkilendirmektedir(ÇOMÜ, 2001, kadın katılımcı). Benzer biçimde “İttifak çıkar ilişkisine benzer. Çünkü ayağın takılana kadar güçlüsündür” diyen katılımcı da güç temelli çıkar ilişkilerinin ittifakla bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır. İnsanların kurdukları ilişkiler çıkarlarına yöneliktir ve insan güçlü olduğu dönemlerde çıkarlarına yönelik ilişkileri sayesinde güçlerini koruyabilirler(MEÜ, 2002, kadın katılımcı). “İttifak mantık evliliğine benzer. Çünkü karşılıklı çıkarlar söz konusudur”(ÇOMÜ, 1999, erkek katılımcı) ve “İttifak ticaret gibidir. Çünkü her kes kendi menfaatini düşünür”(MEÜ, 1997, kadın katılımcı). Mantık evliliği ve ticaret metaforları ise “ittifak” kavramının çıkar ile bağlantılı ilişki biçimlerine örnekleri teşkil etmektedir. Katılımcılar “ittifak” kavramını evlilik ve ticaret gibi iki birlikte hareket etme yöntemine benzetmiştir. Böylece evlilik, ticaret ve “ittifak” arasında çıkara yönelik olma üzerinden ilişki kurmuştur.

İttifakın İşbirliği ve Dayanışma Yönü

Araştırmaya katılan katılımcıların formları, bu formlardaki metafor ve bu metaforların frekans bilgisi incelendiğinde, Z kuşağı erkek ve kadın katılımcıların “ittifak” kavramını işbirliği ve dayanışma temasıyla daha fazla ilişkilendirdiği görülmüştür. Ortak amaç, birlikte olmak, bütünlük oluşturmak, dayanışma, yardımlaşma gibi gerekçelerle açıklanan bu temada toplam 39 metafor tespit edilmiştir. Bu metaforları oluşturan katılımcı sayısı 73 (%25,70) olmuştur. Katılımcılar tarafından oluşturulan metafor ve bu metaforların frekans bilgisi incelendiğinde, “ittifak” kavramını işbirliği ve dayanışma şeklinde algılayan katılımcı sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. 73 (%25,70) katılımcının 35 (%12,32) tanesi erkek, 38 (%13,38) tanesi kadın olmuştur(Tablo 4). Bu da az bir farkla olsa da kadın katılımcıların işbirliği ve dayanışma temasını erkek katılımcılardan daha fazla tercih ettiğini göstermektedir.

Tablo 4: İttifakın İş Birliği ve Dayanışma Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
3	Ağaç dalları	1 k	1	0,35	Bir bütün oluşturur. Bir birini tamamlar.
4	Aile	1 e – 3 k	4	1,41	Aynı değerlere inanıp bağ kurduğun insanlarla birlik olursun.
6	Anlaşmak	1 e	1	0,35	Ortak karar alınır
8	Anneler anlaşması	1 k	1	0,35	Eşitlik içerisinde bir araya gelirler.
12	Arkadaşlık	1 e – 1 k	3	0,70	Berberliği temsil eder.
13	Arkanı	1 k	1	0,35	Berberdirler.

	kollamak				
22	Barış	1 e	1	0,35	Sonucunda anlaşmalar olur
25	Berberlik	1 e	1	0,35	Berber ortak fikir ve karar alınır ona göre hareket edilir.
29	Birlik olmak	3 e – 7 k	10	3,52	En az iki şeyin birleşmesinden oluşur.
34	Çalışan işçiler	1 k	1	0,35	İşçiler arasında dayanışma, yardımlaşma vardır.
35	Çalışma	1 e	1	0,35	Birlik olurlar.
44	Çiçek buketi	1 k	1	0,35	Birlikte güzeller tabi solunca büyüü bozular.
51	Dayanışma	2 k	2	0,70	Her kes bir birini destekler.
54	Dost	2 e	2	0,70	Onunla bir olup onunla çay planı yaparsın.
57	Dostluk	6 e – 3 k	9	3,17	Birbirine destek olmaktır.
62	El	1 k	1	0,35	Bir elin nesi var iki elin sesi var.
65	Evlilik	1 k	1	0,35	Ortak amaçlar için birlikteler.
66	Fabrika işçileri	1 e	1	0,35	Tüm işçiler aynı amaç için çalışıyor, o da para.
73	Güç	1 e – 3 k	4	1,41	Birleştikçe daha güçlü olursun.
74	Güç birliği	1 e	1	0,35	İttifak yapanlar güçlerini birleştirirler.
78	Hastane	1 e	1	0,35	Birçok insan aynı amaç için bir araya gelmiştir.
83	İyilik	1 e	1	0,35	İyilik, birlik - beraberlik vardır.
86	Kardeşlik	2 e – 2 k	4	1,41	Birbirlerine destek olurlar.
100	Kör biriyle dans etmek	1 e	1	0,35	Dikkatli olmazsan ayağına basabilir.
110	Milli maç	1 e	1	0,35	Sadece tek rakip görüldüğünde bir araya gelinir.
112	Misket	1 k	1	0,35	Tek başına ses çıkarmaz, bir araya gelince ses çıkarır.
113	Mutluluk	1 k	1	0,35	İki tarafın birbiri ile bağdaşması ortama çevreye olumlu etki yaratır.
116	Nar	1 k	1	0,35	Bir bütün oluştururlar.
122	Ortak çalışma alanı	1 e	1	0,35	Uzlaşım olmadan toplum harekete geçmez.
123	Ortaklık	3 e – 3 k	6	2,11	Berber yürütülür.
131	Ramazan ayı	1 e	1	0,35	Hep yardımlaşma içinde olurlar.
147	Ses	1 e	1	0,35	Tek elden ses çıkmaz, iki el gerekir.
151	Sınıf içerisindeki bireyler	1 e	1	0,35	Hedef ve amaçları benzerdir.
156	Su	1 k	1	0,35	Siyasal partiler su molekülleri gibi bir arada dururlar.
169	Toplumsal düzen	1 k	1	0,35	Yaşamak gibi ortak bir amaç için birlik kurulur ve sorumluluk yüklenilir.

172	Uzatma kablosu	1 k	1	0,35	Aynı amaç, hedef vardır.
173	Uzay	1 k	1	0,35	Birçok gezegenin bir araya gelmesinden oluşur.
184	Yonca	1 e	1	0,35	Yonca nasıl ki tek yapraklı olmazsa ittifaklarda tek başına olmaz
186	Yumruk	1 e	1	0,35	Etkili olabilmek için birleşmek gerekli.
Toplam	39	35 e – 38 k	73	25,70	

Kadın katılımcı sayısı erkek katılımcı sayısından fazla olan bu temada en çok oluşturulan metaforlar birlik olmak (10) (%3,52), dostluk (9) (%3,17), ortaklık (6) (%2,11), aile (4) (%1,41), güç (4) (%1,41), kardeşlik (4) (%1,41), arkadaşlık (2) (%0,70), dayanışma (2) (%0,70), dost (2) (%0,70) olmuştur. Kalan 30 metafor ise yalnız 1 erkek katılımcı veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur.

Hem erkek hem kadın katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ise şu şekilde sıralanabilir: birlik olmak (3 e – 7 k), dostluk (6 e – 3 k), ortaklık (3 e – 3 k), aile (1 e – 3 k), güç (1 e – 3 k), kardeşlik (2 e – 2 k), arkadaşlık (1 e – 1 k). Bununla birlikte kadın katılımcılar tarafından çoğunlukla oluşturulan metaforlar: birlik olmak (7), aile (3), güç (3) ve dayanışma (2) olmuştur. Çoğunlukla erkek katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar ise dostluk (6) ve dost (2) olmuştur. Tablo 4 verileri değerlendirildiğinde, her iki katılımcı grubunun “ittifak” kavramına ilişkin birlik olmak, dostluk, dost, aile, güç gibi olumlu anlamlara ağırlık verdiği söylenebilir. Arkadaşlık (1 e – 1 k), kardeşlik (2 e – 2 k), ortaklık (3 e – 3 k) metaforları ise her iki katılımcı tarafından da eşit frekansta bulunmaktadır. Buna ek olarak, dost (2) metaforu yalnız erkek katılımcılar; dayanışma (2) metaforu yalnız kadın katılımcılar tarafından oluşturulmuştur.

İşbirliği ve dayanışma teması altında, dayanışmayı örnekleyen ve 1 katılımcı tarafından oluşturulmuş metafor ve gerekçesi şu şekildedir: “İttifak çalışan işçilere benzer. Çünkü işçiler arasında dayanışma, yardımlaşma vardır(MEÜ, 2002, kadın katılımcı). İşbirliğini örnekleyen, bir katılımcı tarafından oluşturulmuş bir metafor ve gerekçesi de şu şekildedir: “İttifak el gibidir. Çünkü bir elin nesi var, iki elin sesi var(MEÜ, 2000, kadın katılımcı). İşbirliği ve dayanışma teması içerisinde, işbirliğine vurgu yapan bir metafor ise misket olmuştur. “İttifak miskete benzer. Çünkü tek başına ses çıkarmaz, bir araya gelince ses çıkarır” diyen bir kadın katılımcı çok sayıda misketin bir araya gelmesiyle ortaya bir etki çıktığını, bir misketin ses yapma gücüne sahip olmadığını fakat birden fazla misketin ses etkisi yapabileceğini vurgulamıştır(MEÜ, 2002, kadın katılımcı). tema içerisinde işbirliğine dikkati çekmek için çok sayıda katılımcı tarafından oluşturulan bir metafor olan ortaklık metaforu ve gerekçesi şöyledir: “İttifak ortaklık gibidir. Çünkü beraber yürütülür”(ÇOMÜ, 2000, erkek katılımcı). Böylece “ittifak” kavramının işbirliği ve dayanışma temasına ortaklık üzerinden örnekleme ve açıklama getirilmeye çalışılmıştır. İşbirliği ve dayanışma teması içerisinde katılımcılar tarafından yüksek frekansla oluşturulan metaforlar: birlik olmak, dostluk, ortaklık metaforları olmuştur. Bu da katılımcıların “ittifak” kavramını işbirliği, dayanışma, ortak amaç gibi gerekçelerle daha fazla açıkladıklarını göstermektedir.

İttifakın Takım Olma Yönü

Çalışmada formları değerlendirmeye alınan 284 katılımcıdan 26 (%9,15) tanesi “ittifak” kavramını takım temasıyla ilişkilendirmiştir. Bu tema ile ilişkili 16 metafor oluşturulmuştur. 26 (%9,15) katılımcıdan erkek katılımcı sayı ve oranı 12, (%4,22), kadın katılımcı sayı ve oranı 14 (%4,93) olmuştur(Tablo 5). Bu tema için de kadın ve erkek katılımcılar arasındaki fark oldukça azdır.

Tablo 5: İttifakın Takım Olma Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
19	Ayakkabı çifti	1 e – 1 k	2	0,70	Bir birleriyle uyum içindedirler.
23	Basketbol takımı	1 e – 1 k	2	0,70	Takımda bir şey eksik olursa, oyun oynanamaz.
30	Birlikte kumar oynamak	1 e	1	0,35	Ya birlikte kazanır ya birlikte kaybedersiniz.
50	Dans etmek	1 k	1	0,35	Uyumlu olman gerekir.
61	Ekip çalışması	1 k	1	0,35	Görev dağılımı ve bir birini kollama söz konusudur.
68	Futbol maçı	2 e – 1 k	3	1,06	Takım üyeleri birlik ve beraberlik içerisinde hareket eder.
77	Halay	1 k	1	0,35	Biri düzgün oynamayınca büyüü bozulur.
117	Nevresim takımı	1 k	1	0,35	Birlikte güzel duruyor, iş görüyor.
125	Oyun	1 k	1	0,35	Kazanmak için birlikte oynuyoruz.
129	Pijama takımı	1 k	1	0,35	Alt olmazsa üst eksik kalır üst olmazsa alt eksik kalır.
132	Renkler	1 e	1	0,35	Uyum gerektirir.
154	Sorumluluk	1 e	1	0,35	Ortak bir şeyler üstlenmek anlamına gelir.
155	Spor	1 e	1	0,35	Çoğunlukla birlikte yapılır.
159	Takım	3 e – 2 k	5	1,76	Birden fazla kişi aynı amaç doğrultusunda hareket eder.
160	Takım çalışması	1 e – 1 k	2	0,70	İyi ittifak güzel sonuç verir kötü ittifak sonucu hazindir.
161	Takım oyunu	2 k	2	0,70	Beraber hareket ettirir.
Toplam	16	12 e – 14 k	26	9,15	

Tablo 5 verileri incelendiğinde, en çok oluşturulan metaforlar: takım (5) (%1,76), futbol maçı (3) (%1,06), ayakkabı çifti (2) (%0,70), basketbol takımı (2) (%0,70), takım çalışması (2) (%0,70) ve takım oyunu (2) (%0,70) şeklinde sıralandığı görülmektedir. En fazla oluşturulan yukarıdaki metaforları da kendi içerisinde analiz edecek olursak, kadın katılımcılar tarafından çoğunlukla oluşturulan metafor takım oyunu (2) (%0,70) olmuştur. Erkek katılımcılar tarafından çoğunlukla oluşturulan metaforlar ise takım (3) (%1,06) ve futbol maçı (2) (%0,70) olmuştur. Ayrıca, her iki katılımcı tarafından eşit oluşturulan metaforlar: ayakkabı çifti (1 e – 1 k), basketbol takımı (1 e – 1 k) ve takım çalışması (1 e – 1 k) olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte yalnız kadın katılımcılar tarafından oluşturulan metafor ise takım oyunu (2 k) (%0,70) olmuştur.

Tablo 5’deki metaforların gerekçeleri incelendiğinde, bir takımda bulunması gereken iş bölümü, işbirliği, bir birini kollama, uyumlu olma gibi özelliklerin varlığına rastlanmaktadır. Örneğin “ittifak” kavramını ekip çalışmasına benzeten bir katılımcı gerekçesini görev dağılımı ve ekiptekilerin bir birini kollaması üzerinden açıklamıştır: “İttifak ekip çalışmasına benzer. Çünkü görev dağılımı ve bir birini kollama söz konusudur”(ÇOMÜ, 2000, kadın katılımcı). Takım olmanın bir gereği de ortak sorumluluk üstlenmektir.” diyen

katılımcı oluşturduğu sorumluluk metaforuyla birlikte sorumluluk üstlenmenin önemine vurgu yapmıştır: “İttifak sorumluluğa benzer. Çünkü ortak bir şeyler üstlenmektir(ÇOMÜ, 2002, erkek katılımcı).

İttifakın Eşya / Materyal Olma Yönü

Araştırmaya katılan katılımcıların önemli bir kısmı “ittifak” kavramını eşya veya materyale benzetmiş; bu yönde soyut ve somut algılarını ortaya koymuşlardır. 12 (%4,22) kadın katılımcı ve 4 (%1,41) erkek katılımcıdan oluşan toplam 16 (%5,63) katılımcının oluşturduğu 14 metafor katılımcıların “ittifak” kavramına ilişkin eşya / materyal algılarını ortaya koymaktadır(tablo 6).

Tablo 6: İttifakın Eşya / Materyal Olma Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
9	Annemin yemek takımı	1 k	1	0,35	Bir kırık çizik olunca geriye kalanlarında bir anlamı kalmıyor.
10	Araba tekerleği	1 e	1	0,35	Araba bir tekeri eksik olursa yürüyemez.
15	Asma tavandaki ledler	1 e	1	0,35	Açma düğmesine basınca hepsi birlikte yanar.
33	Cam	1 e	1	0,35	En ufak darbeye dağılır.
63	Epilasyon makinası	1 k	1	0,35	Bir başlığı tüyleri lazer ile yakarak yok ederken, diğer başlığı dondurarak tüyleri yok eder.
67	Far paleti	1 k	1	0,35	Bir sürü renkli fardan oluşur.
70	Gözlük camı	1 k	1	0,35	Biri kırılınca diğeri beş para etmez.
79	Havai fişek	1 k	1	0,35	Ancak yaktığında ses çıkarır.
81	İç içe geçmiş halkalar	1 k	1	0,35	Birbirine bağlıdır ama ayrılma durumları da vardır.
108	Mıknatıs	1 k	1	0,35	Aynı malzemeden meydana geliyor olsalar da, zıt görüşlerin mıknatısın birbirini itmesi ve aynı görüşlerin de bir birini çekmesi ile ortaya çıkan işlevi.
128	Pergel	1 k	1	0,35	Sabitlediğimiz demir oynarsa çizimi yapan kısımda oynar ve çizgi yoldan çıkar.
162	Takma kirpik	1 k	1	0,35	Kendi kirpiklerimiz yeterince etkili olmadığında kirpik ekleriz.
166	Terazi	1 e – 2 k	3	1,06	Dengeli olması gerekir.
180	Yapboz	1 k	1	0,35	Parçalar birleştğinde doğrusuna varılır.
Toplam	14	4 e – 12 k	16	5,63	

Tablo 6 incelendiğinde katılımcılar tarafından en fazla oluşturulan metaforun terazi (3) (%1,06) olduğu görülmektedir. Birden fazla katılımcı tarafından oluşturulan terazi metaforu çoğunlukla kadın katılımcılar (2)

tarafından oluşturulmuştur. Bunlar dışında kalan 13 metafor yalnız 1 erkek katılımcı veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur. “İttifak” kavramını eşya / materyal ile ilişkilendiren katılımcıların daha çok kadın katılımcılar (12 kadın katılımcı) olduğu da incelenen veriler tarafından ortaya konulmuştur.

Tablo 6’daki örnekler, “ittifak” kavramının eşya / materyal temasıyla ilişkisini anlamlandırabilmemiz açısından incelenebilir ve aşağıda bazı örnekler sunulmuştur: “İttifak araba tekerleği gibidir. Çünkü araba bir tekerleği eksik olursa yürüyemez.” (MEÜ, 2002, erkek katılımcı). “İttifak cama benzer. Çünkü en ufak darbeye dağılır.” (ÇOMÜ, 2001, erkek katılımcı). “İttifak yapboz gibidir. Çünkü parçalar birleştiğinde doğrusuna varılır.” (ÇOMÜ, 2000, kadın katılımcı).

İttifakın Belirsizlik Yönü

Araştırmaya katılan üniversite öğrencisi Z kuşağı erkek ve kadın katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlardan belirsizlik ile ilişkili olanların tablo halinde sunulduğu bu bölümde 13 metafor bulunmaktadır. Belirsizlik teması ile “ittifak” kavramını ilişkilendiren 13 (%4,58) katılımcı yalnız 1 metafor oluşturmuştur. Erkek katılımcı sayı ve oranı: 6 (%2,11), kadın katılımcı sayı ve oranı: 7 (%2,46) olmuştur (Tablo 7).

Tablo 7: İttifakın Belirsizlik Yönü

Metafor Kodu	Metafor	Cinsiyet	F	%	Alıntı
4	Aile	1 k	1	0,35	Hayatın seyrini değiştirir.
5	Anlaşmamak	1 k	1	0,35	Her kafadan bir ses çıkar.
16	Aşure	1 e	1	0,35	İçinde ne olduğu belirsizdir.
36	Çamur	1 k	1	0,35	Karışıktır.
45	Çiftlikteki kümes	1 k	1	0,35	Aradığım halde bulamıyorum.
48	Çöp kovası	1 k	1	0,35	İçine kimin ne attığı belli değil.
56	Dost ve düşman	1 e	1	0,35	İkisinin de ne yapacağı belli olmaz.
60	Ekilen fidanlar	1 e	1	0,35	Bazıları sağlıklı, bazıları sağlıklı değil yetişir.
64	Eşli bataklık	1 e	1	0,35	Eşinin ne yapacağı belli olmaz.
88	Kargaşa	1 e	1	0,35	Hiç kimse istediği görünüşünü söyleyemez.
133	Risk	1 k	1	0,35	İşin sonunun nereye, nasıl gideceğini bilemezsiniz.
136	Saatli bomba	1 e	1	0,35	Kimde patlayacağı belli olmaz.
145	Seçim	1 k	1	0,35	Birçok seçenek vardır.
Toplam	13	6 e – 7 k	13	4,58	

Tablo 7 verileri incelendiğinde, “ittifak” kavramını belirsizlik temasıyla ilişkilendiren kadın ve erkek Z kuşağı katılımcılar arasında 1 kadın katılımcının fazla olması suretiyle az bir fark bulunduğu görülmüştür. Her metafor yalnız 1 erkek veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 7’nin alıntı bölümünde bulunan gerekçeler incelendiğinde “ittifak” kavramının içinde ne olduğu belirsiz, aşure tatlısına benzetildiği görülmektedir: “İttifak aşure gibidir. Çünkü içinde ne olduğu belirsiz”. Örnekte de gerekçelendirildiği gibi, aşure tatlısı içerisinde bir çok malzeme olan bir tatlıdır ve katılımcı o tatlının içinde

bulunanları açıkça bilemediğini vurgulamak istemiştir. İttifaklarda tıpkı aşure tatlısı gibi içerisinde kimlerin olduğunu anlayamadığımız, belirsiz bir yapıda tarif edilmek istenmiştir. Böylece katılımcı “ittifak” kavramının belirsizlik yönüne vurgu yapmak istemiştir (MEÜ, 2003, erkek katılımcı). Bununla birlikte eşli batak metaforunu kullanan bir katılımcı ise bataklığın içinde bulunan eşin yapacaklarının belirsizliğine vurgu yaparak, “ittifak” kavramının belirsizliğini gerekçelendirmiştir: “İttifak eşli batağa benzer. Çünkü eşinin ne yapacağı belli olmaz. (ÇOMÜ, 2000, erkek katılımcı). Böylece katılımcıların eşli batak ve aşure gibi metaforlarla “ittifak” kavramının belirsiz yönüne vurgu yaptığı görülmektedir.

İttifakın Zorunluluk Yönü

Araştırmaya katılan Z kuşağı ÇOMÜ ve MEÜ öğrencilerinin oluşturduğu metaforların kategorize edildiği bir başka tema ise zorunluluk algısı üzerinden olmuştur. Yapılan veri analizinde bazı katılımcıların oluşturduğu metaforları zorunluluğu ifade eden ifadelerle gerekçelendirdiği görülmektedir. Aile, burun deliği, çaresizlik, demokrasi düşmanı, dostluk, gerekli, manikür seti, okul, oyun, takım, yardımlaşma, zincir katılımcılar tarafından oluşturulan, zorunluluk temasıyla ilişkilendirilmiş metaforlardır. Tablo 8 incelendiğinde, 12 (%4,22) katılımcı ve bu katılımcılar tarafından oluşturulan 12 metafor tespit edilmiştir. Bu metaforlardan 6 (%2,11) tanesi erkek katılımcı, 6 (%2,11) tanesi kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur (Tablo 8).

Tablo 8: İttifakın Zorunluluk Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
4	Aile	1 k	1	0,35	Herkesin birileri ile beraber olması gerekli.
32	Burun deliği	1 k	1	0,35	Biri kapanınca insanın nefesi daralıyor.
38	Çaresizlik	1 k	1	0,35	Başka çareleri yoktur.
52	Demokrasi düşmanı	1 e	1	0,35	İttifak kursalar da fikirler ve partiler birleşmez seçmeni mecbur bırakır.
57	Dostluk	1 e	1	0,35	Dostluğu korumak gerekir.
69	Gerekli	1 e	1	0,35	Birlik gerekli bir durumdur.
104	Manikür seti	1 k	1	0,35	Sette bir parça olmayınca işlemler tamamlanamıyor.
119	Okul	1 e	1	0,35	Gereklidir.
125	Oyun	1 k	1	0,35	Kuralına göre oynanır.
159	Takım	1 e	1	0,35	Bir birlerine ihtiyaçları vardır.
181	Yardımlaşma	1 k	1	0,35	Her kes bir birine ihtiyaç duyar.
189	Zincir	1 e	1	0,35	Bir kişi tek başına bir şey yapamaz.
Toplam	12	6 e – 6 k	12	4,22	

Tablo 8 verileri incelendiğinde, her metaforun yalnız 1 erkek katılımcı veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Ayrıca bu temada sınıflandırılan erkek ve kadın katılımcı sayılarının 6 erkek, 6 kadın eşitliğine sahip olduğu da görülmektedir.

Tablo 8’deki gerekçeler incelendiğinde, örnek olarak alınan MEÜ kadın katılımcı “ittifak” kavramını manikür setine benzetmiştir: “İttifak manikür setine benzer. Çünkü sette bir parça olmayınca işlemler tamamlanamıyor.” diyen kadın katılımcı, manikür setindeki parçaların tam olmasını “ittifak” kavramı ile ilişkilendirmiştir. Buna göre, “ittifak” farklı parçalardan meydana gelen bir set gibidir ve bu ittifakın kullanışlı olması için setin tam ve

eksiksiz olması bir zorunluluktur (MEÜ, 2002, kadın katılımcı). ÇOMÜ Z kuşağı erkek katılımcılardan biri de “ittifak” kavramını zincir metaforuyla somutlaştırmıştır: “İttifak zincir gibidir. Çünkü bir kişi tek başına bir şey yapamaz.” Böylece zincirin tek halkasının işe yaramadığı gibi, ittifak kurmayanların da tek başına bir işe yaramadıkları vurgulanmak istenmiştir. Zincir tek halka olarak kullanılabilen bir araç değildir; bu nedenle halkaların birlikteliği zorunluluktur (ÇOMÜ, 2001, erkek katılımcı).

İttifakın Güç Yönü

Araştırmaya katılan Z kuşağı üniversite öğrencileri tarafından oluşturulan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin “ittifak” kavramını güç temasıyla ilişkilendirdiği görülmüştür. Bu temayla ilişkili oluşturulan metaforlar: Birlik olmak, çaresizlik, dış, güç, halat, kale, millet, para, savunma sanatı, suç birliği, yalan çelişki şeklinde sıralanabilir. Tablo 9’deki veriler incelendiğinde, çalışmaya katılan 15 (%5,28) MEÜTB MYO ve ÇOMÜ İİBF öğrencisi erkek ve kadın ve bu katılımcılar tarafından oluşturulan 11 metafor tespit edilmiştir. Erkek katılımcı sayısı ve oranı 14 (%4,93), kadın katılımcı sayısı ve oranı 1 (%0,35) olarak tespit edilmiştir (Tablo 9) ve bu da “ittifak” kavramını güç ile ilişkilendiren katılımcıların bariz şekilde erkek katılımcılar olduğunu göstermektedir. “ittifak” kavramı için yalnız 1 kadın güç temasına yönelmiştir.

Tablo 9: İttifakın Güç Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
29	Birlik olmak	1 e	1	0,35	Güç tek elden değil çift yönden sağlamlaştırılmış iki ayrı grup yerine tek grup altında toplanmış olur.
38	Çaresizlik	1 e	1	0,35	Yeterince güçlüyseniz başkasına ihtiyaç duymazsınız.
53	Dış	1 e	1	0,35	Bozmak kırmak hasar vermek kolay olmaz.
73	Güç	3 e – 1 k	4	1,41	Ne kadar güçlüysen o kadar sözün geçer.
76	Halat	1 e	1	0,35	Ne kadar sağlamsa, o kadar güçlü olur.
85	Kale	1 e	1	0,35	Güçlü olması, yıkılmaması gerekir.
109	Millet	1 e	1	0,35	Güç birlikten doğar.
127	Para	2 e	2	0,70	Para kimde ise güç ondadır.
143	Savunma sanatı	1 e	1	0,35	Ülkemde ittifaklar güçlü olmak için yapılır.
158	Suç birliği	1 e	1	0,35	Yanında birileri olunca insan güçlü olur.
178	Yalan çelişki	1 e	1	0,35	Aldatan her zaman güçlü olandır.
Toplam	11	14 e – 1 k	15	5,28	

Çoğunlukla erkek katılımcıların soyut ve somut metaforları ile ilişkilendirilen güç teması kategorisinde en çok kullanılan ilk metafor da güç (4) (%1,41) metaforu olmuştur. Onu para (2) (%0,70) metaforu izlemiştir. Bu metaforlardan güç (3 e – 1 k) 3 erkek katılımcı ve 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulurken, para (2 e) metaforu 2 erkek katılımcı tarafından oluşturulmuştur. Geriye kalan 9 metafor yalnız erkek katılımcılar tarafından oluşturulmuştur.

Çoğunlukla erkek katılımcılar tarafından oluşturulan güç teması içerisinde “ittifak” kavramı kaleye benzetilmiştir: “İttifak kaleye benzer. Çünkü güçlü olması, yıkılmaması gerekir.” diyen ÇOMÜ Z kuşağı erkek öğrenci kavramın kale gibi güçlü olması yönüne vurgu yapmıştır(ÇOMÜ, 2001, erkek katılımcı). MEÜ Z kuşağı erkek katılımcılardan biri de “ittifak” kavramını güç teması ile para metaforunu kullanarak ilişkilendirmiştir: “İttifak para gibidir. Çünkü para kimdeyse güç ondadır.” diyen MEÜ Z kuşağı öğrenci, paraya sahip olmanın gücü getirdiğini vurgulamıştır ve bu nedenle “ittifak” güce benzetilmiştir, güç de parayla elde edilmektedir düşüncesine vurgu yapmıştır(MEÜ, 2003,erkek katılımcı).

İttifakın Şiddet ve Anarşi Yönü

Katılımcıların bir kısmı tarafından oluşturulan soyut ve somut metaforlar, bu metaforların şiddet ve anarşi temasıyla ilişkilendirilmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu metaforlar: dalış, dramatik, korkak bir duygu, korkaklık, korku, korkunun dışa vurumu, saldırı, sarmaşık şeklinde sıralanmaktadır.

5 (%1,76) erkek katılımcı, 4 (%1,41) kadın katılımcı olmak üzere, toplam 9 (%3,17) katılımcı tarafından 8 metafor oluşturulmuştur (Tablo 10).

Tablo 10: İttifakın Şiddet ve Anarşi Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
49	Dalış	1 e	1	0,35	Batarsın, çıkamazsın.
58	Dramatik	1 e	1	0,35	Sonunda herkes birbirini bıçaklar.
93	Korkak bir duygu	1 e	1	0,35	Korku olursa ittifak olurlar.
96	Korkaklık	1 e	1	0,35	Cesurlar tek başına savaşır.
97	Korku	1 e – 1 k	2	0,70	Yalnızlık insanı tedirgin eder.
98	Korkunun dışa vurumu	1 k	1	0,35	Rakiple başa çıkamama korkusu insanın davranışlarına yansır.
140	Saldırı	1 k	1	0,35	Kendini savunmaya benzer.
141	Sarmaşık	1 k	1	0,35	Bir biriyle karışmış bir yapıdır.
Toplam	8	5 e – 4 k	9	3,17	

Tablo 10 verileri incelendiğinde, “ittifak” kavramını şiddet ve anarşi temasıyla ilişkilendiren katılımcıların çoğunlukla erkek katılımcılar olduğu söylenebilir (5 e) (%2,11). Bunun yanında en çok oluşturulan metafor korku (2) (%0,70) olmuştur ve bu metafor 1 erkek katılımcı ile 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur. Geriye kalan 7 metafor ise yalnız 1 erkek katılımcı veya 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 10’de yer alan alıntı sütununu incelediğimizde ÇOMÜ Z kuşağı kadın katılımcının “ittifak” kavramını insanı tedirgin eden yalnızlık duygusuyla gerekçelendirdiğini görmekteyiz: “İttifak korkuya benzer. Çünkü yalnızlık insanı tedirgin eder.”(ÇOMÜ, 2000, kadın katılımcı). Bir başka katılımcı ise “ittifak” kavramını davranışlara etki eden korku duygusu üzerinden gerekçelendirmiştir: “İttifak korkunun dışı vurumuna benzer. Çünkü rakiple başa çıkamama korkusu insan davranışlarına yansır.”(ÇOMÜ, 2001, kadın katılımcı). Örnekler incelendiğinde “ittifak” kavramını şiddet ve anarşi ile ilişkilendiren katılımcıların korku ve korkuyu içeren metaforları yoğunlukta kullandıkları görülmektedir. Korku ve korkuyu içeren duygu ve nesnelere katılımcıları şiddet, düzensizlik, olumsuz duygu ve düşünceleri yansıtan gerekçelere yönlendirmiştir.

İttifakın Güven Yönü

Araştırma verileri incelendiğinde, katılımcıların “ittifak” kavramını güven temasıyla ilişkilendirdikleri görülmüştür. Güven teması kategori olarak oluşturulurken güven ve güvensizlik karşıtlığı birlikte ele alınmış ve Tablo 11’de listelenmiştir. 10 (%3,52) katılımcı tarafından 8 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforlar: dostluk, adalet, dost, lise dostlukları, mahalle maçı takımı, sıkıntı, tek kazanamayacağını düşünmek, zamanlı beraberlik şeklinde sıralanabilir. Katılımcılardan 7 (%2,46) tanesi erkek, 3 (%1,06) tanesi kadın katılımcıdır (Tablo 11).

Tablo 12: İttifakın Güven Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
2	Adalet	1 e	1	0,35	Dürüstlük ister.
54	Dost	1 k	1	0,35	Dost gibi biriyle yan yana gelip gözün kapalı her şeyi yapabilirsin.
57	Dostluk	3 e	3	1,06	Ne kadar süreceği güvene bağlıdır.
102	Lise dostlukları	1 k	1	0,35	Güven asla bulunmaz.
103	Mahalle maçı takımı	1 e	1	0,35	Dost sandıklarının dost olmadığı bir ortam söz konusudur.
150	Sıkıntı	1 e	1	0,35	Kimseye güven olmaz.
165	Tek kazanamayacağımı düşünmek	1 e	1	0,35	Kimse kendine güvenmez, her kes diğer partilerle birleşir.
187	Zamanlı beraberlik	1 k	1	0,35	Bir birlerine arkalarını döndükleri anda bir birlerini yerler.
Toplam	8	7 e – 3 k	10	3,52	

Tablo 11’deki veriler detaylı incelendiğinde dostluk (3) (%1,06) metaforunun erkek katılımcılar tarafından ortak oluşturulan metafor olduğu görülmektedir. kalan 7 metafor ise yalnız 1 erkek veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur. Güven algısı olarak “ittifak” teması ise, tema – kategori olarak çoğunlukla erkek katılımcılar tarafından oluşturulan metaforların listelendiği tema olmuştur.

Dostluk metaforunu güven gerekçesiyle açıklayan ÇOMÜ Z kuşağı erkek katılımcı bu durumu: “İttifak dostluk gibidir. Çünkü ne kadar süreceği güvene bağlıdır.” şeklinde ifade etmiştir. Böylece güven süresinin dostluk üzerindeki etkisine vurgu yapılmıştır ve ittifaklarda bu güvenin süresiyle ilişkili görülmüştür (ÇOMÜ, 1997, erkek katılımcı). Güvensizlik ile gerekçelendirilen bir metafor ve gerekçesi ise şöyledir: “İttifak mahalle maçı takımına benzer. Çünkü dost sandıklarının dost olmadığı bir ortam söz konusudur.” Böylece, kişilerin maç için bir araya gelen takımlara güvenmemesi gerektiği, ittifakların da bu takımlar kadar güvensiz birliktelikler olduğu vurgulanmıştır (ÇOMÜ, 2001, erkek katılımcı). Kişinin kendisine olan güvensizliği üzerinden oluşturulan bir metafor ve gerekçesi de şu şekildedir: “İttifak tek kazanamayacağını düşünmeye benzer. Çünkü kimse kendine güvenmez, her kes diğer partilerle birleşir.” Kendisine güvenmeyen siyasal partiler, iktidara gelebilmek için başka partilerin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu da siyasal partilerin tek kazanamayacaklarını düşünmelerinden ileri gelmektedir (ÇOMÜ, 2002, erkek katılımcı). Bu örneklerden yapılabilecek çıkarım siyasal partilerin güven duygusuna ihtiyaç duydukları için “ittifak” kurdukları ve “ittifak” devamlılığının güvenin varlığına bağlı olmasıdır.

İttifakın Gıda Yönü

Araştırma kapsamında, katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlardan gıda teması ile ilişkilendirilenler: atom içecek, çay, menemen, pizza malzemesi, sakız, tek bir daldaki kiraz, üzüm salkımı şeklinde sıralanmaktadır. Oluşturulan metafor sayısı 7, katılımcı sayısı 7 (%2,46); bu 7 katılımcı içerisinde erkek katılımcı sayı ve oranı: 5 (%1,76), kadın katılımcı sayı ve oranı: 2 (%0,70) olmuştur (Tablo 12).

Tablo 12: İttifakın Gıda Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
18	Atom içecek	1 e	1	0,35	Birden fazla meyvenin sıkılmasıyla oluşan tuhaf tat gibidir.
37	Çay	1 e	1	0,35	Su ve demin karışımından oluşuyor tek farkı çay güzel ittifak için aynı şeyi söyleyemem.
106	Menemen	1 e	1	0,35	Yumurta veya domatesten biri olmayınca olmuyor.
130	Pizza malzemesi	1 k	1	0,35	Malzeme çeşidi az olunca tadı olmuyor.
138	Sakız	1 e	1	0,35	Şekeri bittiği zaman atarsın.
164	Tek bir daldaki kiraz	1 k	1	0,35	Birini yerseniz de lezzetini alırsanız fakat ikisi birlikte sizi lezzetin doruğuna ulaştırır.
175	Üzüm salkımı	1 e	1	0,35	Bir sürü üzüm tanesinden oluşur.
Toplam	7	5 e – 2 k	7	2,46	

Tablo 12 verileri incelendiğinde her katılımcı tarafından yalnız 1 metafor oluşturulduğu görülmektedir. bu tema içerisinde listelenen erkek katılımcı oranının da kadın katılımcı oranından fazla olduğu görülmektedir. Örnekler incelendiğinde, “ittifak” kavramının kiraz ve atom içecek gibi gıdalara benzetildiği görülmektedir. MEÜ Z

kuşağı erkek katılımcılardan biri “ittifak” için atom içecek metaforunu kullanmıştır: “İttifak atom içeceğe benzer. Çünkü birden fazla meyvenin sıkılmasıyla oluşan tuhaf tat gibidir.” Diyen öğrenci, birçok meyvenin varlığı ile “ittifak” kuranların birden fazla oluşunu belirtmiş ve ortaya çıkan bu çokluğun tuhaf bir tat gibi olduğunu vurgulamak istemiştir (MEÜ, 2001, erkek katılımcı). ÇOMÜ Z kuşağı kadın katılımcılardan biri de “ittifak” kavramını lezzet ile gerekçelendirmiştir: “İttifak tek bir daldaki kiraz gibidir. Çünkü birini yerseniz de lezzetini alırsınız fakat ikisi birlikte sizi lezzetin doruğuna ulaştırır.” Böylece “ittifak” bir daldaki birden fazla kirazın ortaya çıkardığı yüksek lezzet olarak açıklanmıştır (ÇOMÜ, 2000, kadın katılımcı).

İttifakın Yapı Yönü

Araştırmaya katılan Z kuşağı katılımcıların oluşturdukları metaforları yapı ve yapıları meydana getiren nesnelere ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Bu katılımcıların 7 (%2,46) tanesi “ittifak” kavramını yapı veya yapı ile ilişkili nesnelere ilişkilendirmiştir. 6 metafor tespit edilen bu temada oluşturulan metaforlar ise şöyle sıralanabilir: bina, asfalt, atama, kale, kaya parçaları, tuğla. Tablo 13’te listelenen 7 katılımcının 3 (%1,06) tanesini erkek katılımcılar oluştururken, 4 (%1,41) tanesini kadın katılımcılar oluşturmaktadır (Tablo 13).

Tablo 13: İttifakın Yapı Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
14	Asfalt	1 k	1	0,35	Taş katran karışımından oluşur.
17	Atama	1 k	1	0,35	Aynı katmanlar arasında bağ vardır.
27	Bina	2 e	2	0,70	Birçok kolon ve kirişlerinin bir arada bulunmasıyla ayakta duruyor.
85	Kale	1 k	1	0,35	İttifak yapıldığı zaman insanlar kale gibi sert ve sağlam olur.
90	Kaya parçaları	1 e	1	0,35	Bütünü bir araya gelmez.
170	Tuğla	1 k	1	0,35	Teker Teker işe yaramaz, birleşince bina ortaya çıkar.
Toplam	6	3 e – 4 k	7	2,46	

Tablo 13’teki veriler detaylı incelendiğinde, bina (2) (%0,70) metaforunun diğer metaforlara oranla daha fazla oluşturulduğu görülmektedir. 2 erkek katılımcı tarafından oluşturulan bu metafor “ittifak bina gibidir. Çünkü birçok kolon ve kirişlerinin bir arada bulunmasıyla ayakta duruyor.” Şeklinde gerekçelendirilerek, “ittifak” kavramının içerisinde bulunan tarafların kolonlar ve kirişler gibi bütünü iskeleti olan bölümler olduğunu, binanın da ittifakın kendisi olduğu vurgulanmak istenmiştir (MEÜ, 2000, erkek katılımcı). Geriye kalan 5 metafor yalnız 1 erkek veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından oluşturulmuştur. bu temada yer alan katılımcılar arasında 1 kadın katılımcı erkek katılımcılardan fazla olmak suretiyle kadın katılımcıların fazla olduğu tema olmuştur.

Araştırmaya katılan katılımcılardan biri de “ittifak” kavramını kale metaforuyla yapıya benzetmiştir ve bu katılımcı: “İttifak kale gibidir. Çünkü ittifak yapıldığı zaman insanlar kale gibi sert ve sağlam olur.” Şeklinde metaforu ve gerekçesini formda ifade etmiştir. Bu metafor ve gerekçesi incelendiğinde, ittifakın kaleye benzetilirken gücü ve dayanıklılığı simgelediği söylenebilir (ÇOMÜ, 2001, kadın katılımcı).

İttifakın Beşer Yönü

İnsan, insan ile ilişkili soyut ve somut varlıklar veya bir grup insana benzetilen “ittifak” kavramı 6 (%2,11) katılımcı tarafından 6 metafor ile ilişkilendirilmiştir. Babam dışındaki ev üyeleri, beceriksizler, çocukluk, düşman, ruh, yönetici bu metaforlardır. 2 (%0,70) erkek ve 4 (%1,41) kadın katılımcı tarafından oluşturulan metaforlar yalnız 1 erkek veya yalnız 1 kadın katılımcı tarafından kullanılmıştır (Tablo 14).

Tablo 14: İttifakın Beşer Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
21	Babam dışındaki aile üyeleri	1 k	1	0,35	Egemen olan babama karşı birleşip onu indirme planları yapıyoruz.
24	Beceriksizler	1 e	1	0,35	Tek başına iş çıkarmayı beceremeyenler bir araya gelseler de bir iş beceremezler.
46	Çocukluk	1 k	1	0,35	Çocuklar masum düşünür ve hep barıştan yanadır.
59	Düşman	1 k	1	0,35	Olmazsa olmazdır istemesek bile ortaya çıkar.
134	Ruh	1 k	1	0,35	Canlılığı sağlar.
185	Yönetici	1 e	1	0,35	Milleti yönetir ve idare eder.
Toplam	6	2 e – 4 k	6	2,11	

Çoğunlukla kadın katılımcıların yer aldığı bu temada, insan, insan topluluğu veya insana özgü bazı özelliklerle ilişkilendirilen “ittifak” kavramı örneğin ev üyelerine benzetilmiştir: “İttifak babam dışındaki ev üyelerine benzer. Çünkü babama karşı birleşip onu indirme planları yapıyoruz.” Bu örnekte baba dışındaki ev üyeleri aralarında birlik kurarak otorite olarak görülen babaya karşı bir hareket içindedir (ÇOMÜ, 2001, kadın katılımcı). Burada ittifaklarında otoriteye karşı bir araya geldikleri ve planlar yaptığı vurgulanmak istenmiştir.

İttifakın Farklılıkların Bir Arada Bulunması Yönü

Araştırma kapsamında katılımcılar tarafından doldurulan formlardan elde edilen metaforlar ve bu metaforların frekans bilgisi incelendiğinde 6 (%2,11) katılımcı tarafından oluşturulan, “ittifak” kavramını farklılıkların bir arada bulunması üzerinden somutlaştıran 6 metafor tespit edilmiştir. Bu metaforlar: boya kalemleri, dayanışma, gökkuşağı, müzik grubu, salata, yakın arkadaş şeklinde sıralanmaktadır. Farklılıkların bir arada bulunması kategorisinde oluşturulan 6 metaforun 2 tanesi (2 katılımcı, %0,70) erkek katılımcılar, 4 tanesi (4 katılımcı, %1,41) kadın katılımcılar tarafından oluşturulmuştur (Tablo 15).

Tablo 15: İttifakın Farklılıkların Bir Arada Bulunması Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
31	Boya kalemleri	1 e	1	0,35	Farklı renkte olan boya kalemleri bir arada durabiliyorlar.
51	Dayanışma	1 k	1	0,35	Ayrı gruplar bir birini destekler.
70	Gökkuşığı	1 k	1	0,35	Farklı renklerin bir araya gelmesinden oluşur, farklı düşüncelerin bir araya gelmesi gibi.
115	Müzik grubu	1 k	1	0,35	Farklı seslerin aynı amaç için bir araya gelmesidir.
139	Salata	1 e	1	0,35	Farklı tatların birleşmesi, farklı düşüncelerin birlikte hareket etmesi gibi.
176	Yakın arkadaş	1 k	1	0,35	Fikirleri aynı ama zamanla farklılaşabilir.
Toplam	6	2 e – 4 k	6	2,11	

Farklılıkların bir arada bulunduğunu ifade eden metaforlar çoğunlukla kadın katılımcılar tarafından oluşturulmuştur; bu temada metaforları listelenen yalnız 2 erkek ve 4 kadın bulunmaktadır. Her katılımcı tarafından yalnız 1 metafor oluşturulmuştur. Farklılıkların bir arada bulunduğunu gerekçeleriyle açıklayan katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlardan biri boya kalemleri metaforu olmuştur: “İttifak boya kalemlerine benzer. Çünkü farklı renkte olan boya kalemleri bir arada durabiliyorlar.” Böylece “ittifak” kavramı farklılıkların bir arada durmayı başaran yönüyle farklı renklerdeki boya kalemlerine benzetilmiştir (MEÜ, 2001, erkek katılımcı). Farklı düşüncelerin bir araya gelmesini anlatmak için oluşturulan bir metafor ise gökkuşığı olmuştur: “İttifak gökkuşığına benzer. Çünkü farklı renklerin bir araya gelmesinden oluşur, farklı düşüncelerin bir araya gelmesi gibi.” Bu metafor ve gerekçesi ise “ittifak” kavramının içerisinde farklı düşünceleri bulunduran bir özellik gösterdiğini, bu yönüyle farklı renklerden oluşan gökkuşığına benzediğini vurgulamıştır (MEÜ, 2002, kadın katılımcı).

İttifakın Görünenin Ötesinde Olma Yönü

Araştırma verileri incelendiğinde, “ittifak” kavramını görünenin ötesinde algılayan ve bu doğrultuda metaforlar oluşturup gerekçelendiren 7 (%2,46) katılımcı tespit edilmiştir. Bu katılımcıların oluşturduğu 6 metafor: 9’u 6 gibi görmek, kaktüs, nar, sebzeli pilav, Sevr anlaşması, sigara şeklinde sıralanabilir. Bu metaforları oluşturan katılımcıların cinsiyete dayalı demografik özellikleri ise şu şekildedir: 1 (%0,35) erkek katılımcı, 6 (%2,11) kadın katılımcı (Tablo 16).

Tablo 16: İttifakın Görünenin Ötesinde Olma Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
1	9'u 6 gibi görmek	1 k	1	0,35	Yanlış olsa bile doğrusu söylenmiyor.
84	Kaktüs	1 k	1	0,35	Dışı dikenlerle dolu ama içi su doludur.
116	Nar	1 e – 1 k	2	0,70	Dışarıdan bir bütün gibi görünür ama içerideki taneler bir birinden ayrılır.
144	Sebzeli pilav	1 k	1	0,35	Rengi, dış görünüşü ve kokusu güzel ama tadı kötüdür.
149	Sevr anlaşması	1 k	1	0,35	Her şeyi elde ettiğinizi zannedersiniz ama hiçbir şey elde edemezsiniz.
153	Sigara	1 k	1	0,35	İçindeki maddeler farklı olsa da etkisi aynıdır.
Toplam	6	1 e – 6 k	7	2,46	

“İttifak” kavramını görünenin ötesinde bir kavram olarak değerlendiren katılımcılar arasında çoğunluğu kadın (6) katılımcılar oluşturmaktadır. Bu temada metaforu bulunan yalnız 1 erkek katılımcı bulunmaktadır ve bu katılımcı tarafından oluşturulan metafor ise nar (1 e – 1 k) metaforudur. Aynı metafor 1 kadın katılımcı tarafından da oluşturulmuştur. Ayrıca 2 katılımcı tarafından oluşturulan bu metafor, “ittifak” kavramı ile ilişkilendirilen görünenin ötesinde olma temasında en fazla frekansa sahip metafor olma özelliğindedir.

Tablo 16’deki alıntı sütunu incelendiğinde, ittifak kavramının dışı-içi farklı kaktüs metaforuna benzetildiği görülmektedir: “İttifak kaktüse benzer. Çünkü dışı dikenlerle doludur ama içi su doludur.” Böylece kaktüsün dışının dikenlerle dolu bir görünüme sahipken, görünenin ötesinde, içinde su olduğu vurgulanmak istenmiştir. “ittifak” kavramı da tıpkı dışı dikenlerle dolu ama içi su dolu bir kaktüse benzetilmiştir ve “ittifak” kavramının görünenden öte içinin olduğu vurgulanmak istenmiştir (MEÜ, 2000, kadın katılımcı).

Son olarak “ittifak” kavramı için birden fazla oluşturulan nar metaforu örneklendirilecek olursa: “İttifak nar gibidir. Çünkü dışarıdan bir bütün gibi görünür ama içerideki taneler bir birinden ayrılır.” Şeklinde sunulabilir. Bu metafor, içerisinde sınıflandırıldığı görünenin ötesinde olma temasına uygun olarak, ittifakların dışarıdan bir bütün gibi görüldüğünü ama aslında ittifakı oluşturan unsurların bir birinden ayrık olduğunu vurgulamaktadır. İttifak dıştan bütün bir görünüme sahip olsa da, içine baktığımızda taneler gibi ayrı varlıkları bulunan unsurlar görüleceğinden söz edilmektedir. Bu da “ittifak” kavramına görünenin ötesinde bir anlam yüklemektedir (ÇOMÜ, 2002, kadın katılımcı).

İttifakın Etkileme ve Etkilenme Yönü

Araştırma verileri incelendiğinde, katılımcıların oluşturdukları metaforları gerekçelendirirken “ittifak” kavramını etkileme ve etkilenme yönüyle ele aldıkları tespit edilmiştir. Bu tema içerisinde sıralanan metaforlar: anne ördek ve yavruları, karga sürüsü, koyun sürüsü, kuş sürüsü, sınıfta kalmak. Toplam 5 metaforun oluşturulduğu bu temada 5 (%1,76) katılımcı bulunmaktadır. 2 (%0,70) erkek, 3 (%1,06) kadın katılımcı

tarafından oluşturulan metaforlar etkileme ve etkilenme teması ile ilişkilendirilmiş ve bu tema altında listelenmiştir (Tablo 17).

Tablo 17: İttifakın Etkileme ve Etkilenme Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
7	Anne ördek ve yavruları	1 k	1	0,35	Anne ördek nereye gitse yavruları o yöne gider.
87	Karga sürüsü	1 k	1	0,35	Birçok karga çok fazla gürültüye sebep oluyor.
99	Koyun sürüsü	1 e	1	0,35	Birbirlerini amaçsızca takip ederler.
101	Kuş sürüsü	1 k	1	0,35	Sürüden ayrılan yolunu bulamaz.
152	Sınıfta kalmak	1 e	1	0,35	Eğer göremiyorsan kopya çekip diğer insanları suça dahil etmek istersin.
Toplam	5	2 e – 3 k	5	1,76	

Tablo 17 verileri incelendiğinde, her metaforun yalnız 1 katılımcı tarafından oluşturulduğu görülmektedir. 3 kadın ve 2 erkek katılımcının bulunduğu bu temada kadın katılımcı sayısı erkek katılımcı sayısından 1 farkla fazladır.

Tablo 17’deki gerekçeler incelendiğinde, “ittifak” kavramının katılımcılar tarafından sürüye benzetildiği görülmektedir: “İttifak koyun sürüsüne benzer. Çünkü birbirlerini amaçsızca takip ederler.” böylece “ittifak” kuran siyasilerin bir birlerini etkiledikleri ve bir birlerinden etkilendikleri ve bu durumda bir amaç olmadığı vurgulanmak istenmiştir. İnsan davranışlarına uyarlanan sürü psikolojisinin “ittifak” kuran siyasiler arasında da görüldüğü vurgulanmıştır (MEÜ, 2001, erkek katılımcı).

İttifakın Benzerlik Yönü

Araştırma verileri, bu verilerdeki metaforlar ve bu metaforların frekans bilgileri ile gerekçe sütunları incelendiğinde, “ittifak kavramını benzerlik temasıyla ilişkilendiren 3 (%1,06) katılımcı tespit edilmiştir. Bu katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar: oda arkadaşı, üzüm ağacı, yıldız şeklinde sıralanabilir. Yalnız 1 erkek (%0,35) ve 2 kadın (%0,70) katılımcı tarafından oluşturulan benzerlik temasına ilişkin bilgiler tablo 18’de sunulmuştur(Tablo 18).

Tablo 18: İttifakın Benzerlik Yönü

Metafor Kodu	Metafor Adı	Cinsiyet	Metaforu Temsil Eden Katılımcılar		Alıntı
			F	%	
118	Oda arkadaşı	1 k	1	0,35	İnsan yanındaki arkadaşı ne ise ona

					dönüşür.
174	Üzüm ağacı	1 e	1	0,35	Üzüm bir birine baka baka kararır.
180	Yıldız	1 k	1	0,35	Yıldızların işlevleri aynıdır.
Toplam	3	1 e – 2 k	3	1,06	

“İttifak üzüm ağacına benzer. Çünkü üzüm bir birine baka baka kararır.” Bu şekilde oluşturulan ve gerekçelendirilen üzüm ağacı metaforu aslında üzüm ağaçlarındaki salkımları ifade etmektedir ve üzümlerin bir birine baka baka kararması “ittifak” kavramıyla ilişkilendirilmiştir. Böylece “ittifak” kavramıyla, içerisinde bulunan taraflar özelinde, bu tarafların zamanla bir birlerine benzedikleri vurgulanmak istenmiştir (ÇOMÜ, 1999, erkek katılımcı).

Yukarıda oluşturulmuş 16 tabloda çeşitli temalarla ilişkilendirilmiş metaforlar ve bu metaforların cinsiyet bilgileri, frekansları ile metaforların mantıksal gerekçeleri sunulmuştur. Aşağıda verilen tablo 19 yukarıdaki 16 temanın her hangi birinde yer almayan metaforları içermektedir. Bu metaforlar tablo 19’da kategori dışı olarak adlandırılmış ve cinsiyet, frekans, mantıksal gerekçe bilgileriyle sıralanmıştır.

Tablo 19: Kategori Dışı

Metafor Kodu	Metafor	Cinsiyet	F	%	Alıntı
135	Ruhunu şeytana satmak	1 e	1	0,35	Özgür düşüncen yoktur.
146	Seçmenin iradesine darbe	1 e	1	0,35	Hiçbir ideoloji temelde diğerleri ile benzeşmez.
157	Su damlası	1 k	1	0,35	Damlayınca ıslatmaz.
168	Tiktok	1 k	1	0,35	Gereksiz insanlar toplanınca kabak tadı veriyor.
171	Türk Lirası	1 k	1	0,35	Değeri her gün biraz daha düşüyor.
Toplam	5	2 e – 3 k	5	1,76	

TARTIŞMA

Kavramların anlamlandırılması amacıyla oluşturulan metaforlar aslında insanların bir şekilde dünyayı nasıl algıladıklarını açıklayan soyut fikirlerdir (Güneş ve Fırat, 2016: 118). Bu çalışmada “ittifak” kavramı Z kuşağı üniversite öğrencileri tarafından oluşturulan çeşitli metaforlarla anlamlandırılmıştır. Z kuşağı üniversite öğrencilerinin “ittifak” kavramı için oluşturduğu metaforlar onların bu kavramı nasıl algıladıklarını gösteren soyut fikirleri olmuştur. Bu kapsamda çalışmaya katılan 371 Mersin Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Z kuşağı öğrencileri tarafından 190 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforlar 284 kişi tarafından oluşturulmuştur; geriye kalan 87 katılımcının formları metafor çalışması kapsamında değerlendirmeye alınabilecek form niteliklerine sahip olmadığından bulguların değerlendirilmesi bölümünde yer almamıştır.

Üniversite öğrencisi Z kuşağı öğrenciler birçok ortak metafor oluşturmuştur ve bu metaforların birbirinden farklı anlamlandırılmasını sağlayan birden fazla tema ortaya çıkarılmıştır. Birlik olmak, dostluk, güç, ortaklık, aile ve çıkar gibi metaforlar hem erkek hem kadın katılımcılar tarafından oluşturulan, bununla birlikte ittifakın

çıkar yönü, ittifakın işbirliği ve dayanışma yönü, ittifakın güç yönü, ittifakın takım olma yönü gibi birden fazla temada sınıflandırılan metaforlar olmuştur. Bu da katılımcıların aynı metaforları oluşturdukları fakat bu metaforlara “ittifak” kavramına bağlı olarak farklı soyut fikirler yükledikleri şeklinde yorumlanabilir. Benzer metaforların farklı temalar içerisinde sınıflandırılmasının temelinde yatan şey, bu metaforları açıklayan gerekçelerin farklı fikirleri yansıtmalarıdır.

Araştırma verileri incelendiğinde, erkek ve kadın katılımcıların frekans bilgisinin her metafor için aynı olmadığı görülmüştür. Bu verilere göre, 10 erkek katılımcı tarafından dostluk metaforu, 5 erkek katılımcı tarafından ortaklık metaforu oluşturulurken, 8 kadın katılımcı tarafından birlik olmak ve 5 kadın katılımcı tarafından aile metaforu oluşturulmuştur. Bu durum göstermektedir ki, Z kuşağı tarafından “ittifak” kavramı aile olmak, birlik olmak, dost olmak, ortak olmak şeklinde algılanmaktadır. Bunun yanında, Z kuşağının oluşturduğu metaforların gerekçeleri incelendiğinde bu metaforları kelime anlamının ilk akla getirdiği olumlu anlamından uzaklaştırdığı görülmektedir. çünkü aile olmak, birlik olmak ve ortak olmak metaforları çıkar temasıyla ilişkilendirilen metaforlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Örneklere bakılacak olursa, “İttifak aile gibidir. Çünkü aile ihtiyaç duyulduğunda aranır.” Diyen erkek katılımcı, aile metaforunu ihtiyaç gerekçesine bağlamıştır. Böylece “ittifak” kavramını çıkar ile ilişkilendirmiştir. “İttifak birlik olmak gibidir. Çünkü birlikte iş yapmak daha karlıdır.” Diyen kadın katılımcı, kar gibi çıkar temelli bir gerekçeyi birlik olmak metaforuyla ifade etmiştir. Böylece “ittifak” kavramını kar üzerinden çıkar temasıyla ilişkilendirmiştir. “İttifak ortaklık gibidir. Çünkü iki tarafın da çıkarlarını kapsar.” Diyen erkek katılımcı ise dost metaforunu çıkar temasıyla ilişkilendirmiştir.

Z kuşağı üniversite öğrencileri en fazla sayıda metaforu çıkar temasıyla ilişkilendirmiştir. Yapılan gruplamalar sonucunda “ittifak” kavramını çıkar ile ilişkilendiren 64 kişi toplamda 46 metafor oluşturmuştur. Bu metaforların incelenen gerekçeleri “ittifak” kavramının çıkar yönünü açıklamaktadır. Bu da Z kuşağı katılımcıların ittifakları çıkar şeklinde algıladıkları anlamına gelmektedir. Buna rağmen katılımcıların yoğunlukta bulunduğu tema çıkar teması olmamıştır. İttifakın işbirliği ve dayanışma yönü 73 katılımcı tarafından oluşturulan metaforlarla en çok katılımcının bulunduğu tema olmuştur. Bu da aynı zamanda “ittifak” kavramının Z kuşağı katılımcılar tarafından işbirliği ve dayanışma şeklinde algılandığı çıkarımında bulunmamıza imkan vermektedir. 73 katılımcı toplam katılımcıların %25,70’ni oluşturmaktadır. Bu da “ittifak” kavramını işbirliği ve dayanışma olarak algılayan katılımcıların toplam katılımcıların dörtte birinden fazla olduğu anlamına gelmektedir. Geriye kalan ittifakın takım olma yönü (%9,15), ittifakın eşya / materyal olma yönü (%5,63), ittifakın belirsizlik yönü (%4,58), ittifakın zorunluluk yönü (%4,22), ittifakın güç yönü (%5,28), ittifakın güven yönü (%3,52), ittifakın gıda yönü (%2,46), ittifakın yapı yönü (%2,46), ittifakın beşer yönü (%2,11), ittifakın farklılıkların bir arada bulunması yönü (%2,11), ittifakın görünenin ötesinde olma yönü (%2,46), ittifakın etkileme ve etkilenme yönü (%1,76), ittifakın benzerlik yönü (%1,06) temalarının tamamı katılımcıların %51,77’sini oluşturmaktadır.

Çıkar teması içerisinde sınıflandırılan Z kuşağı ve metaforları “ittifak” kavramıyla ilgili olumsuz algıyı temsil ederken; bu kavramın işbirliği ve dayanışma teması içerisinde sınıflandırılmış katılımcıları ve metaforları olumlu algıyı temsil etmektedir. En fazla metaforun sınıflandırıldığı ve en fazla katılımcının bulunduğu çıkar ve işbirliği ve dayanışma temalarının yanında diğer temalar olumlu ve olumsuz algıyı daha küçük yüzdelerle temsil etmektedir. İçerisinde en çok metaforun ve katılımcının bulunduğu bu metaforlar dışında kalan metaforlar değerlendirildiğinde, belirsizlik teması (%4,58), zorunluluk teması (%4,22) kavramın olumsuz algılandığı şeklinde yorumlanırken; takım olma teması (%9,15), güç teması (%5,28), yapı teması (%2,46), farklılıkların bir arada bulunması teması (%2,11) ve benzerlik teması (%1,06) kavramın olumlu algılandığı yönünde yorumlanabilir. Bunun yanında; eşya / materyal teması (%5,63), güven teması (%3,52), gıda teması (%2,46), beşer teması (%2,11), görünenin ötesinde olma teması (%2,46) ve etkileme ve etkilenme teması (%1,76) tabloları incelendiğinde ise, bu temaların gerekçeleri dikkate alınmadan katılımcıların “ittifak” kavramına ilişkin

olumlu veya olumsuz algıları tespit edilememektedir. Böyle bir tespitin net olarak yapılabilmesi için katılımcıların formlarında bulunan gerekçe bölümleri incelenmelidir.

Araştırma verileri incelendiğinde, Z kuşağı üniversite öğrencilerinin “ittifak” kavramına olumlu anlam yükledikleri söylenebilir. Birlik olmak, dayanışma içerisinde olmak, dostluk göstermek, güçlü olmak, takım olarak hareket etmek, uyumlu olmak, güven vermek veya kendini güvende hissetmek, benzerlikleri ve farklılıkları bir arada bulundurmak “ittifak” kavramı için yapılan olumlu gerekçelerin genel bir sıralamasını sunmaktadır. Buna göre katılımcılar “ittifak” kavramını birlik, bütünlük, dostluk, dayanışma, güç, güven, benzerlik, farklılık, yapıyı ifade eden bir kavram olarak görmektedir ve bu yolla kavrama olumlu anlam yüklemektedir. En fazla metaforun çıkar teması içerisinde listelendiğini görsek de katılımcı sayısı ve olumsuz anlamlandırılabilir diğer iki tema incelendiğinde, katılımcıların olumsuz anlamlandırmalara daha az yöneldiklerini söyleyebiliriz.

Araştırma kapsamında oluşturulan 16 tema ve bu temaların cinsiyet bilgisi incelendiğinde, erkek Z kuşağı üniversite öğrencileri tarafından en fazla metafor oluşturulan temalar ittifakın çıkar yönü (33), ittifakın güç yönü (14), ittifakın güven yönü (7), ittifakın gıda yönü (5) olmuştur. Bununla birlikte, kadın Z kuşağı üniversite öğrencileri tarafından en fazla metafor oluşturulan temalar ise ittifakın işbirliği ve dayanışma yönü (38), ittifakın takım olma yönü (14), ittifakın eşya / materyal olma yönü (12), ittifakın belirsizlik yönü (7), ittifakın yapı yönü (4), ittifakın beşer yönü (4), ittifakın farklılıkların bir arada bulunması yönü (4), ittifakın görünenin ötesinde olma yönü (6), ittifakın etkileme ve etkilenme yönü (3) ve ittifakın benzerlik yönü (2) şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca hem erkek hem kadın Z kuşağı üniversite öğrencileri tarafından ittifakın zorunluluk yönü (6 e – 6 k) eşit sayıda metafor oluşturulan tema olmuştur. Oluşturulan her tema içerisinde en az bir erkek veya bir kadın katılımcı bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında oluşturulan temalar ve bu temalar içerisinde listelenen metaforlar gerekçeleri ile birlikte incelendiğinde, kadın Z kuşağı tarafından “ittifak” kavramına olumlu anlam yüklendiği görülürken, erkek Z kuşağı katılımcıların “ittifak” kavramına çoğunlukla olumsuz anlamlar yüklediği söylenebilir. Kadın katılımcılar tarafından erkek katılımcılardan daha fazla kişinin listelendiği temalar olan işbirliği ve dayanışma teması, takım olma teması, yapı teması, farklılıkların bir arada olması teması ve benzerlik teması bu çıkarımımızın dayanak noktasını oluşturmaktadır. Kadın katılımcıların yoğunlukta bulunduğu bu temalar içerisinde, belirsizlik teması dışında hiçbir tema “ittifak” kavramını olumsuz yönüyle ortaya koymamaktadır. Kadın katılımcıların yoğunlukta bulunduğu kalan temalar ve bu temaların gerekçe bölümleri incelendiğinde, kadın katılımcıların “ittifak” kavramına olumlu yaklaştıkları söylenebilir. Bununla birlikte erkek katılımcılar tarafından oluşturulan metaforların listelendiği, (başta çıkar teması olmak üzere) temalar ve bu temaların gerekçe bölümleri incelendiğinde, erkek katılımcıların “ittifak” kavramına kadın katılımcılara oranla daha olumsuz yaklaştıkları söylenebilir.

SONUÇ

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından internet sayfasında yayınlanmış verilere göre 2023 seçimlerinde toplam 57.058636 seçmenin oy kullanmak için sandık başına gitmesi beklenmektedir. Bu seçmen kitlesinin 28.929.732 (%50,7) kişisini kadın seçmenler, 28.128.904 (%49,3) kişisini erkek seçmenler oluşturmaktadır (YSK, 2023). Bu çalışma, YSK verileri içerisinde bulunan kadın ve erkek katılımcılar üzerinde sınırlı bir grupta yapılırken “ittifak” kavramının bu sınırlı kitle için çoğunlukla olumlu karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu olumlamayı da çoğunlukla kadın katılımcıların oluşturduğunu belirtmek gerekir. Fakat bu çalışma yapılırken meydana gelen ve 11 ilimizi etkileyen Kahraman Maraş merkezli iki deprem ve sonrasında meydana gelen artçı depremler sonucunda hayatını kaybeden on binlerce insanımız bulunduğunu üzülerken not düşmek isterim. Bu da gerekli incelemeler yapıldıktan sonra yukarıda verilen seçmen sayısı ve cinsiyet dağılımlarının değişme göstereceği anlamına gelmektedir.

2023 seçimleri “ittifak” ve ortaklıklarla gerçekleşecek bir seçim şeklinde yorumlanmaktadır. Nitekim siyasal partilerin siyasal eylemleri de bu yöndedir. Durum böyleyken, önemli bir seçmen kitlesi olan Z kuşağının “ittifak” kavramına bakışı ve algılayışı önem arz etmekteydi. Çalışmanın önemi, alan yazımda siyasal ittifakların nasıl yorumlandığı, Z kuşağının siyasi kavram olarak “ittifak” kavramına yaklaşımı, bu kuşağın erkek ve kadın bireylerinin kavramı algılayışı, 2023 seçimlerinde Z kuşağının “ittifak” siyasetine karşı tutumu hakkında fikir oluşturması şeklinde özetlenebilir. Yapılan analizlerin verdiği sonuçlar ışığında z kuşağının “ittifak” kavramını, genel olarak, olumlu metaforlarla ortaya koyduğunu ve bu metaforları olumlu açıklamalarla gerekçelendirdiğini söylemek mümkündür. Bu katılımcılar içerisinde kadın z kuşağı katılımcıların “ittifak” kavramına olumlu bakanlar arasında yüksek sayı ve oranı temsil eden kitle olduğu da elde edilen bulgular arasındadır. Buradan kadın z kuşağı katılımcıların “ittifak” kavramına olumlu yaklaşımı temsil ederken, erkek z kuşağı katılımcıların “ittifak” kavramına olumsuz yaklaşımı temsil ettiği sonucu da çıkartılabilir fakat z kuşağının genel yaklaşımının “ittifak” kavramını olumlu algıladıkları yönündedir.

Türkiye’de 2023 seçim süreci ittifakların siyasetinde yürütülmektedir. YSK 24 siyasal partinin seçime girebileceğini ilan etmiştir (YSK, 2023). Cumhur ittifakı ve Millet ittifakı gündemi en fazla işgal eden iki ittifak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların yanında Demokratik Toplum Hareketi ve Halkların Demokratik Kongresi şeklinde farklı siyasal partiler tarafından oluşturulmuş ittifaklarda bulunmaktadır. Ayrıca hiçbir ittifaka dahil olmayan Anavatan Partisi ve Hür Dava Partisi gibi siyasal partilerin varlığı da söz konusudur.

KAYNAKÇA

- Aku N.D., (2010). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen ve Teknoloji Okur-Yazar Bireylere ve Bu Bireylerin Yetiştirilmesine İlişkin Görüşleri”. Kuramsal Eğitimbilim, 3(2), 162-174.
- Ay B., (2023). “21. Yüzyılın Kullanıcı Profili: Y – Z ve Alfa Kuşağı”. Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi.
- Babacan E., (2014). “AGSL Öğrencilerinin Müzik Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi”. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 12.
- Derman A., (2014). “Lise Öğrencilerinin Kimya Kavramına Yönelik Metaforik Algıları”. Journal of Turkish Studies, 9(5), 749-776.
- Embel E., (2019). “Varşova Paketi”. Güvenlik Yazıları Serisi, 9, DOI: 10.13140/RG.2.2.17787.87849.
- Eren F., Çelik İ. ve Akturk A.O., (2016). “Ortaokul Öğrencilerinin Facebook Algısı: Bir Metafor Analizi”. Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(2), 635-648.
- Gündoğmuş B., (2021). “M. Düverger’in Parti İttifakları Teorisi Işığında Türkiye’de Cumhur ve Millet İttifakına Yönelik Bir Değerlendirme”. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (27), 28-41.
- Güneş A. ve Fırat M., (2016). “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Metafor Analizi Araştırmaları”. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 2(3), 115-129.
- Karaosmanoğlu A.L., (2014). “NATO’nun Dönüşümü”. Uluslararası İlişkiler, 10(40), 3-38.
- Kırık A.M.ve Köyüstü S., (2018). “Z Kuşağı Konusunda Yapılmış Tezlerin İçerik Analizi Yöntemi İle İncelenmesi”.
- Kinderis R. and Jucevicius G., (2013). “Strategic Alliances – Their Definition and Formation”. Latgale National Economy Research, 1(5), 106, DOI:10.17770/Iner2013vol1.5.1155.

Koçoğlu E., (2018). “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Siyaset” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları”. Dođu Cođrafya Dergisi, 23(40), 1-20.

Küçüktepe S. ve Gürültü E., (2014). “Öğretmenlerin “Yapılandırmacı Öğretmen” Kavramına İlişkin Algılarına Yönelik Metafor Çalışması Örneği”. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(2), 282-305.

Males M.B. & Huberman A.M., (1994). “Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook”. (2ndEdition). Calif .: SAGEPublications. 2

Tekindal M. Ve Ucuş Arsu Ş., (2020). “Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme”. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 20(1), 153-182.

Yılmaz E. ve Aktürk A., (2021). Z Kuşaağı: Bir Nesli Anlamak. Polat Yayınları, Ankara.

<https://www.ysk.gov.tr/tr/istatistik/5644> (Erişim Tarihi: 12.02.2023).